नलगाड नगरपालिका

स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

(Health Emergency, Disaster Preparedness and Response Plan)

नलगाड नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

दल्ली, कर्णाली प्रदेश, नेपाल

२०७८

सम्पादक मण्डल

प्रकाशकः- स्वास्थ्य विपद् ब्यवस्थापन समिति, नलगाड नगरपालिका
जाजरकोट

फोननं.: ९८५८०८१८५२

इमेलःito.nalgaadmun@gmail.com

सर्वाधिकारःस्वास्थ्य विपद् व्यबस्थापन समिति, नलगाड नगरपालिका
जाजरकोट

प्रकाशन सहयोग

स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणाली, जाजरकोट

योजना मस्यौदा तयारी कार्यदलः

संयोजक

ठकेन्द्र बहादुर गिरी विपद् शाखा प्रमुख नलगाड नगरपालिका जाजरकोट

सदस्यहरु

प्रचण्ड कुमार कार्कि आधारभुत स्वास्थ्य तथा सरसफाई शाखा जाजरकोट

प्रतिनिधिःस्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणाली

प्रकाशन मितिः फाल्गुन २०७८

नलगाड नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
दल्ली जाजरकोट
कर्णालीप्रदेश नेपाल

भूमिका

देशमा संघीय लोकतान्त्रीक गणतन्त्रको स्थापना पश्चात तीन तहको सरकार संञ्चालन भए संगै स्थानीय सरकारको रुपमा स्थानीय तह तथा नगरवासीको समग्र विकासको निम्ति यस नलगाड नगरपालिकाले अहम् भूमिका निर्वाह गर्दै आईरहेको छ । बढ्दो जनसंख्या, नगरवासीको अपेक्षा तथा आवश्यक्तालाई मध्यनजर गर्दै विकास निर्माणका कार्यहरु प्राथमिकारण गरी दृढताका साथ नगरपालिकाले सञ्चालन गर्दै आईरहेको छ ।

नेपालको भौगोलीक अवस्थाले गर्दा देश विभिन्न किसिमका विपद्को जोखिममा रहेको छ र यस नलगाड नगरपालिका पनि जोखिममा रहेको कुरा सर्वविदितै छ । यस नगरपालिकाका प्राय वस्तिहरु अग्ला पहाड तथा नदी र खोलका किनारमा अस्थित छन् जस्ले गर्दा वर्षेनि जस्तो बाढी र पहिरो जाने हुँदा स्थानीय त्रसित भईरहेका छन् भने यस्ता विपद्ले उत्पन्न गर्ने स्वास्थ्य समस्याहरु पनि टड्कारो रुपमा देखिने गरेका छन् । यस प्रकारका प्रकोपबाट यस नलगाड नगरपालिकाले मानविय क्षति भोग्नुका साथै ठुलो आर्थिक क्षति पनि व्यहोर्दै आईरहेको छ । त्यस्तै कोभिड-१९ जन्य महामारीले करीब २ वर्ष नगर मा त्रास श्रृजना गर्नुका साथै मानविय क्षति र आर्थिक क्षति पुचाएको छ ।

नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम्विपद् जोखिम न्यूनिकरणका लागि नगरसंग विशेष कार्ययोजना नहुँदा यस्ता स्वास्थ्य संकट एवम् विपद्को जोखिम न्यूनिकरण गर्न र प्रतिकार्यको लागि असहज भएकाले हामीले स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिम न्यूनिकरण प्रतिकार्य योजनाको आवश्यक्ता महसुस गरेका छौं र यो कार्ययोजना स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणालीको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा संयुक्त रुपमा विभिन्न चरणहरु सम्पन्न गर्दै निर्माण भएको यस स्वास्थ्य संकट तथा विपद् जोखिम न्यूनिकरण प्रतिकार्य योजनाले आगामि दिनमा यस्ता प्रकारको विपद्बाट हुने क्षति तथा जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्न र समयमै प्रतिकार्य गर्नको लागि महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने छ भन्ने कुरामा म पूर्ण रुपमा विश्वस्त छु ।

यस नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण तथा तर्जुमा गर्नको लागि अग्रपंक्तिमा रहेर प्राविधिक सहयोग गर्नुहुने अमेरिकी अर्न्तराष्ट्रिय विकास नियोग (यू.एस.ए.आई.डी.)को आर्थिक सहयोगमा सञ्चालीत स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणाली कार्यक्रमका प्रतिनिधि श्री केशव राणा, सम्झना शाह लगायतका सम्पूर्ण प्रतिनिधिलाई विषेश धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै योजना तर्जुमाको क्रममा मस्यौदा समितिमा रहेर काम गर्नुहुने सम्पूर्ण मस्यौदा समितिका सदस्यहरु, संकटासन्नता लेखाजोखा तथा विभिन्न चरणको मस्यौदा निर्माण प्रक्रियामा संलग्न वडाध्यक्ष, नगरपालिकाका प्रतिनिधि, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र अन्य सहयोगी निकायलाई धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

....

टेक बहादुर रावल

(नगर प्रमुख)

विषयसूचि

भूमिका ....

खण्ड एकः प्रारम्भिक १

१.१ विपद्बारे संक्षिप्त जानकारी १

१.२ विपद्बारे संक्षिप्त जानकारी १

१.३ योजनाको आवश्यक्ता र औचित्य २

१.३.१ योजनाको आवश्यक्ता लेखाजोखा २

१.३.२ योजनाको औचित्य २

१.४ योजनाको उद्देश्य २

१.५ योजना तर्जुमा प्रक्रिया ३

१.६ योजना तर्जुमा एवम् कार्यान्वयनका आधारभुत मान्यता ४

खण्ड दुईः विपद् जोखिम व्यवस्थापनको अवस्था ५

२.१ नलगाड नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय ५

२.१.१नलगाड नगरपालिकाको भौगोलिक बनावट सम्बन्धी सामान्य जानकारी ५

२.१.२ भू-धरातलिय स्वरुप तथा क्षेत्र ६

२.२ विपद्का घटना एवं क्षति विश्लेषण ६

२.३ प्रकोपको स्तरीकरण ७

२.४ प्रकोपको मौसमी विश्लेषण ७

२.५ सामाजिक सङ्कटासन्नता विश्लेषण ८

२.६ प्रकोप सङ्कटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण ८

२.७ सम्भाव्य प्रकोप प्रभाव आँकल तथा नक्साङ्कन १०

२.८ सम्भावित विपद् जोखिम विश्लेषण ११

२.९ विपद्को अनुमानित परिदृष्य १२

२.१० नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण १२

२.११ विषय क्षेत्र तथा कार्य जिम्मेवारी १४

३.११.१ समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र १४

२.११.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण १५

२.११.३ आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र १५

२.११.४ खानेपानी, सरसफाई तथा प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र १५

२.११.५ संरक्षण तथा आपत्कालीन शिक्षा विषय क्षेत्र १६

२.११.६ विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र १६
२.११.७ जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र १७
खण्ड तीनः पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना १८
३.१ सामान्य पूर्वतयारी योजना १८
३.२ पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना १९
३.२.१ समन्वय, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र १९
३.२.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र २०
३.२.३ आपतकालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र २०
३.२.४ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्च्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र २१
३.२.५ संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र २१
३.२.६ विपद ्लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र २३
३.२.७ जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र २३
३.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य (कार्यविधि) योजना २४
३.३.१ समग्र व्यवसथापन, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र २४
३.३.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र २५
३.३.३ आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र २५
३.३.४ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनविषय क्षेत्र २६
३.३.५ संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र २७
३.३.६ जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र २८
३.३.७ विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र २९
खण्ड चारः स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना ३०
४.२ स्वास्थ्य संकट प्रतिकार्य योजना ३१
खण्ड पाँचः कार्यन्वयन, अनुगमन तथा सिकाई योजना ३३
५.१ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन रणनीति ३३
५.२ श्रोत साधनको व्यवस्थापन ३४
५.३ क्षमता विकास रणनीति र योजना ३५
५.४ अन्य निकायसँगको समन्वय र सहकार्य ३५
५.५ अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा सिकाई ३६
५.५.१ अनुगमन तथा मुल्याङ्कन ३६
५.५.२ लक्ष्य र सुचकहरु ३७

अनुसूची १ः स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिमा विद्यमान पदाधीकारीहरुको विवरण ४०
अनुसूची२ः सरोकारवाला निकायको पहिचान तालिका ४०
अनुसूची ३ः विषयगत क्षेत्रको विवरण ४०
१. समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र ४०
२. प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र ४१
३. अस्थायी आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र ४१
४. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र ४१
५. संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र ४१
६. विपद् लेखाजोखा तथा सुचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र ४२
७. जीविकोपार्जन, पूनर्स्थापना तथा पुनर्निर्माण विषयगत क्षेत्र ४२
अनुसूची ४ः उपलब्ध श्रोत साधनहरुको विवरण ४२
अनुसूची ५ः अनुगमन तथा मुल्यांकन फारम ४४
सन्दर्भ सामाग्रीहरुः ४५

खण्ड एकः प्रारम्भिक

१.१ विपद्बारे संक्षिप्त जानकारी

प्राकृतिक विपद्को हिसाबले विश्वको उच्च जोखिमपूर्ण देशको सुचिमा नेपाल भूकम्पका हिसाबले ११ औं, बाढीको हिसाबले ३० औं स्थानमा र जलवायु परिवर्तनको हिसावमा चौथो तथा एसियामा छैठौ जोखिमपूर्ण देशको रुपमा रहेको छ । नेपालमा विशेषगरी नियमित रुपमा हुने बाढी, पहिरो, हुरिबतास, आगलागी, चट्याङ, सडक दुर्घटना, असिना, हिमपहिरो तथा महामारी जस्ता मौसमी विपद्बाट हरेक वर्ष लगभग बीस हजार भन्दा बढि परिवारहरु प्रभावित हुने गरेका छन् । संयुक्त राष्ट्रसंघीय विकास कार्यक्रमले ई.स. २००४ मा जल उत्पन्न प्रकोपबाट भएको क्षतिका आधारमा गरेको जिल्लागत सङ्कटासन्नताको वर्गीकरणमा जाजरकोट अति-सङ्कटासन्न जिल्लाको सूचिमा रहेको छ ।

स्वास्थ्य संकट एवं विपद् जोखिमन्यूनिकरण तथा व्यवस्थापनको प्रमुख उद्देश्य विपद्बाट हुने जोखिम तथा मृत्युदर उल्लेख्य रुपमा घटाउनु, विभिन्न महामारीका कारण उत्पन्न हुनसक्ने स्वास्थ्य संकटको रोकथाम एवं व्यवस्थापन गरी त्यसबाट हुने क्षतिलाई न्यूनिकरण गरी तिनीहरुको उत्थानशीलता बढाएर विकासको दिगोपनालाई स्थायित्व दिनु हो । तीनवटै तहका सरकारको अधिकार बाँडफाँट सम्बन्धि संवैधानिक व्यवस्था, विपद् जोखिमन्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ (२) तथा विपद् जोखिमन्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली २०७५ को दफा ८ (१) एवम् स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ (२) न तथा ११ (४) ख (१५) र स्वास्थ्य सेवा ऐन २०७५ को दफा ४८ मा प्रवन्ध गरिए बमोजिम स्थानीय तहको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा तोकिएको काम, कर्तव्य र अधिकार २०७५ तथा रणनीतिक कार्ययोजना २०१८-२०३० को लक्ष्य र मार्ग दर्शन एवम् नीतिगत र कानूनी अधिकार र विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०७६ को पहिलो संशोधन २०७६ ले तय गरेको विधि र प्रकिया बमोजिम नगरको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्यलाई चुस्त र प्रभावकारी रुपमा अगाडि बढाउन यस नलगाड नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना पहिलो संस्करणको दस्तावेजको रुपमा तर्जुमा गरिएको छ ।

१.२ विपद्बारे संक्षिप्त जानकारी

स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिम न्यूनिकरणको सवाल केवल राहत र उद्दार मात्र नभएर समग्रमा आधारभूत मानव अधिकार, मानवीय कानून, विकास निर्माण, गाँस, बास, कपास, शान्ति, सुरक्षा तथा सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक लगायतका हरेक विषयहरुसँग यसको प्रत्यक्ष सम्बन्ध रहन्छ । यस्ता महत्वपूर्ण तथा संवेदनशील विषयहरुलाई मनन गरी विपद् व्यवस्थापन गतिविधिहरुलाई विकासका हरेक पक्षसँग एकीकृत गर्दै दीगो विकास लक्ष्यको अवधारणाभित्र समावेश गरिनुपर्ने आवश्यक्ता रहेको छ । विपद् व्यवस्थापनका गतिविधिहरुलाई सरकारी तथा गैर सरकारी, विभिन्न सरोकारवाला निकायहरु बीचको आपसी साझेदारी र समन्वयमा सञ्चालन गर्नसकेमा थप प्रभावकारी हुन्छ । विपद्का क्षेत्रमा काम गर्ने निकायहरुकालागि तयार भएको मानवीय घोषणा (स्पेयर) पत्रले निर्दिष्ट गरेको मार्ग-निर्देशन र न्यूनतम मापदण्ड अनुसारको प्रक्रियालाई योजना तयार गर्न कार्यशाला अवलम्बन गरिएको छ साथै यसमा थप समावेश गर्नुपर्ने विषयलाई पनि समेट्ने प्रयास भएको छ । यो दस्तावेज तयार गर्दा देहाय बमोजिमका प्रक्रिया अवलम्बन गरीएको थियो :

- वि.सं. २०७२-०७३ मा तयार भएको प्रकोप पूर्वतयारी योजनाको बिश्लेषन र क्रमिक रुपमा अद्यावधिक गरिएका दस्तावेजको अध्ययन
- नगर विपद् व्यवस्थापन समितिका सम्पूर्ण विषयगत सदस्यहरुको बीच छलफल तथा गोष्ठी
- विपद् क्षेत्रमा काम गर्ने विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरुबाट सूचना संकलन
- नगर विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा पटक-पटक छलफल गरिएको विषयवस्तु तथा निर्णयहरु ।
- अन्य जिल्लाहरुले तयार गरेका स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई सन्दर्भ सामाग्रीको रुपमा लिईएको छ ।
- यो प्रतिकार्य योजनालाई आगामी दिनमा समय सापेक्ष थप परिमार्जित गरिनेछ ।

१.३ योजनाको आवश्यक्ता र औचित्य

स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यशाला गोष्ठीका सहभागीहरु बीच समुह निर्माण गरी विगतको अनुभवको आधारमा आवश्यक्ताको लेखाजोखा, कमिकमजोरी अर्थात् खाडल पहिचान निम्नानुसार गरिएको थियो :

१.३.१ योजनाको आवश्यक्ता लेखाजोखा

- सूचना संकलन र प्रवाह विषयमा आवश्यक अभिमूखिकरण र जानकारी
- स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना प्रयोग बारे वार्षिक रुपमा कृत्रिम पूर्वाभ्यास
- वार्षिक रुपमा विपद्का कारण भौतिक संरचना, मानवीय र आर्थिक क्षतिको मुल्यांकन गरेर त्यस समयमा तत्काल कार्य संचालन गराउन आवश्यक बजेटको पूर्वानुमान गर्ने
- विपद्का समयमा तत्कालीन यातायात सुचारु उपलब्धता यकिन गर्ने
- पूनर्निर्माण र पुनस्थापनाकालागि क्षेत्रगत जिम्मेवारी बाँडफाँड
- नगरको भौगोलिक क्षेत्रगत रुपमा सामाग्री भण्डारण
- सम्पूर्ण निकाय र समुदाय स्तरमा आपत्कालीन कोष स्थापना र परिचालन

१.३.२ योजनाको औचित्य

- विपद् प्रतिकार्य पश्चात समिक्षा गर्न
- संस्थागत जिम्मेवारी तथा कार्य अझै परिभाषित गर्दै लैजान
- विपद्का समयमा प्रतिकार्यकालागि आवश्यक सामग्री भण्डारणको व्यवस्थापन गर्न
- स्थानीय तहले आपतकालिन कोष परिचालन निर्देशिकाको व्यवस्थापन गर्न
- सम्पूर्ण कलस्टरको नियमित वैठक वस्ने र प्रगति पेश गर्ने व्यवस्था गर्न
- सम्पूर्ण कार्यालयमा विपद् जोखिम न्यूनिकरण सम्पर्क व्यक्तिको व्यवस्था गर्न
- नगर स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई प्रतिकार्य वारे अभिमूखिकरणको व्यवस्था

१.४ योजनाको उद्देश्य

स्वास्थ्य संकट एवम् विपद्को समयमा प्रभावितहरुको जीवन रक्षा सम्पत्ति तथा जनधनको सुरक्षा र संरक्षण गरी मानवीय संकटको सामना तथा प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्न स्थानीय स्रोत साधन र प्रविधिको उपयोग गर्दै आघातमा परेका व्यक्ति

तथा समुदायलाई उचित मानवीय सहायता सुनिश्चित गर्नु र प्रकोपको रोकथाम तथा विपद् जोखिमन्यूनीकरणका लागि नगरको स्रोत साधन एवम् क्षमता वृद्धि गर्दै स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिम व्यवस्थापन पद्धति, संरचना र प्रकृयालाई जवाफदेहीपूर्ण ढंगले परिचालन एवम् कार्यान्वयन गरी नलगाड नगरपालिकालाई उत्थानशील तथा सुरक्षित नगरको रुपमा विकास गर्नु यस योजनाको प्रमुख उद्देश्य हो जुन निम्नानुसार रहेका छन् :

१. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद्बाट हुने क्षति घटाउनु र प्रभावित हुने व्यक्ति, परिवार तथा समुदायलाई उपयुक्त मानवीय सहायता सुनिश्चित गर्ने ।

२. नगरपालिकामा स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिमन्यूनिकरण तथा पूर्वतयारीका गतिविधिहरुलाई व्यवस्थित र समन्वयात्मक रुपमा कार्यान्वयन गर्ने ।

३. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारीकालागि स्थानीय स्रोत साधनको अधिकतम परिचालन गर्ने ।

४. विपद् पूर्वतयारीलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरी विपद् पछि उद्धार राहतकालागि हुने खर्च कम गर्ने ।

५. विभिन्न सरोकारवाला निकाय तथा संस्थाहरुसँगको समन्वय र सहकार्यमा नगरको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्य पद्धति, संरचना तथा समग्र क्षमता सुदृढ गर्ने ।

६. विषयगत क्षेत्रका आधारमा नगरको विपद् न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन क्षमता बढाउदै क्षेत्रगत तथा नियमित विकासका कार्यक्रम मार्फत स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिमन्यूनिकरणलाई निरन्तरता दिने ।

१.५ योजना तर्जुमा प्रक्रिया

नलगाड नगरपालिकको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना पहिलो मस्यौदाको रुपमातर्जुमा गरिएको छ। यस नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाउने सन्दर्भमा २०७८ फाल्गुनमा नगर विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठकमा छलफल भयो। यस बैठकले स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने निर्णय गऱ्यो । स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणालीले नगरपालिकालाई स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्न प्राविधिक र आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने सहमति बमोजिम नगरपालिका र स्वास्थ्यको लागि सक्षम प्रणालीका प्रतिनिधि केशव राणा रहेको योजना मस्यौदा समिति निर्माण भयो । विधि, प्रक्रिया र कार्यतालिका तय गरी योजना तर्जुमाको प्रक्रिया शुरु गरियो ।

नगर विपद् व्यवस्थापन समिति, वडाध्यक्षहरु र सरोकारवालाहरु बीचमा छलफल गरी नगरपालिकाको सङकटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखा गरियो। यही छलफलबाट विषयगतक्षेत्रको पहिचान गरी ७ वटा विषयगत क्षेत्र निर्धारण गरियो । सङकटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषणका आधारमा पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरु निर्धारण गरियो। त्यसपछि

विषयगत क्षेत्र र संयुक्त योजना तर्जुमा वैठकहरु सञ्चालन गरी त्यसका आधारमा योजनाको मस्यौदा तयार गरियो । सरोकारवालाहरुको वैठक आयोजना गरी मस्यौदा माथि छलफल र पृष्ठपोषण लिने कार्य सम्पन्न गरियो । प्राप्त पृष्ठपोषण समेतलाई समेटेर योजनाको अन्तिम मस्यौदा तयार गरि स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा भएको हो ।

१.६ योजना तर्जुमा एवम् कार्यान्वयनका आधारभुत मान्यता

१. नगरपालिका क्षेत्रमा गरिने स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिमन्यूनीकरण, व्यवस्थापन, पूर्वतयारी, प्रतिकार्य तथा पुनर्निर्माणका सम्पूर्ण गतिविधिहरु नगरपालिकाको नेतृत्वमा हुनेछन् ।

२. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी कार्यमा कहिँकतै रिक्तता हुन नदिन र सन्तुलित कार्यान्वयनको लागि ७ वटा विषयगत क्षेत्रको प्रवन्ध गरिएको छ । यस नगरपालिकामा कार्यरत सबै सरोकारवालानिकायहरु तथा संघसंस्थाहरुले आफ्नो कार्यक्षेत्र बमोजिम सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रसँगको समन्वयमा प्रतिकार्य र पूर्वतयारीका गतिविधिहरुमा सहयोग गर्नेछन् ।

३. स्वास्थ्य संकट एवम् विपदप्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी कार्य मानविय सहायताकालागि गरिने सहयोग एकद्धार नीति बमोजिम नगरपालिकाको स्वीकृत मापदण्ड र प्रक्रिया अनुसार हुनेछ ।

४. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी कार्य विषयगत क्षेत्रको समन्वय तथा नगरपालिकाको नेतृत्वमा हुनेछ र लेखाजोखा, सुचना व्यवस्थापन, श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन एकिकृत पद्धति अनुरुप हुनेछ ।

५. समुदाय, सामाजिक संघसंस्था तथा सरकारी निकायहरुको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी कार्यक्षमता विकास गरी नगरपालिकाको समग्र विपद् व्यवस्थापन क्षमता सुदृढ गरिनेछ ।

६. स्वास्थ्य संकट एवम ्विपद जोखिमन्यूनीकरण तथा प्रतिकार्यको काम स्थानीय सरकारको नेतृत्व तथा समन्वय, सामाजिक तथा नागरिक क्षेत्रको सहयोग र नीजि क्षेत्रसँगको साझेदारीमा हुनेछ ।

७. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी कार्यको गतिविधि तथा मानवीय सहायताका कार्यहरु सुशासनको मान्यता अनुरुप पारदर्शी, सहभागितामुलक र समावेसी हुनेछन् ।

८. स्वास्थ्य संकट एवम् विप दप्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी कार्य तथा मानवीय सहायताका गतिविधिहरु मानवता, तटस्थता, निष्पक्षता र स्वतन्त्रता जस्ता मानवीयताका मुलभुत सिद्धान्तमा आधारित हुनेछन् ।

९. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी कार्यमा उपलब्ध स्थानीय श्रोतसाधन र जनशक्तिको अधिकतम प्रयोग र परिचालनको नीति लिईनेछ ।

१०. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद प्रतिकार्य तथा पूर्वतयारी कार्यलाई प्राथमिकताका आधारमा क्षेत्रगत विकासका नियमित गतिविधिहरुसँग एकीकृत गरी विकासमा मुलप्रवाहीकरण गर्दै नगरपालिकाको समग्र उत्थानशीलतामा विकास गरिनेछ ।

खण्ड दुईः विपद् जोखिम व्यवस्थापनको अवस्था

२.१ नलगाड नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय

जाजरकोट जिल्ला कर्णाली प्रदेशको एक सुन्दर र ऐतिहासिक पहाडी जिल्लाको रुपमा चिनिन्छ भने यो जिल्लामा रहेका कुल ३ वटा नगरपालिका र ४ वटा गाँउपालिक गरेर जम्मा ७ वटा स्थानिय निकाय रहेका छन् । नेपाल सरकारको घना वस्ती भएको क्षेत्रहरुलाई जनसंख्याको आधारमा नगरपालिकाको रुप दिई क्रमिक गतिमा भौतिक सुविधा सम्पन्न बनाई स्थानिय आर्थिक गतिविधिको केन्द्रको रुपमा विकास गर्ने निति अनुरुप वि.सं. २०७३ सालमा नलगाड नगरपालिका स्थापना भएको हो । यस नगरपालिकाको संरचना साविकका डाँडागाँउ, लहँ, खगेनकोट, रग्दा भगवतीगा.वि.स. लाई मिलाएर नलगाड नदिको नामबाट नामाकरण गरी नगरपालिकाको नाम नलगाड नगरपालिका रहन गएको हो । यस नगरपालिकाको क्षेत्रफल ३८७.४४ रहेको छ, जुन जाजरकोट जिल्लामा रहेका नगरपालिका मध्ये क्षेत्रफलको आधारमा सबैभन्दा ठुलो नगरपालिका हो। यस नगरपालिकामा जम्मा १३ वटा वडाहरु रहेका छन् भने नगर कार्यापालिकाको कार्यालय वडा नं. ७ दल्लीमा रहेको छ । यस नलगाड नगरपालिका धरातलिय रुपमा केही भु-भाग समथर तटीय क्षेत्रमा अवस्थित भएतापनि प्राय उच्च पहाडी भू-भाग रहेको छ र उच्च पहाडी भु-भागमा कडा किसिमको चट्टान (पत्रे चट्टान) रहेकाले, बाढी र पहिरोको दृष्टिले बढी संवेदनशील मानिनुका साथै वर्षेनी भुक्षय, बाढी, पहिरो, नदी कटान हुने गरेको छ । यसरी वातावरणीय असन्तुलनका कारण हुने प्राकृतिक प्रकोपका कारण ठूलो जनधनको क्षति समेत हुने गरेको छ । यस नगरपालिकामा विभिन्न प्रकोपहरु जस्तै भूकम्प,बाढी, पहिरो, स्वास्थ्य संकट (महामारी), सडक दुर्घटना, र आगलागीले प्रत्यक्ष प्रभाव पारिरहेको छन् । विक्रम संवत् २०७५ सालमा बाढी र पहिरो संगसंगै गएको थियो र त्यसबाट करीब रु. २४ करोड बराबरको आर्थिक क्षति भएको थियो भने करीब ७० रोपनि जमिन, २ वटा पुल र ३ वटा घर बगाएको थियो भने ४५ घरपरिवार विस्थापित भएका थिए । उक्त घटनावाट प्रभावितकालागि राहात स्वरुप यस नगरपालिकाले राहत सामाग्री वितरण गरेको थियो । थुप्रै स्थानका पूर्वाधारहरुको पुर्ननिर्माणमा लगानी गर्नका साथै घरवार विहिनकालागि नगरपालिकाको सहजीकरणमा विभिन्न गैससहरुले घर पुर्ननिर्माणमा सहयोग गरेका थिए । त्यस्तै वि.सं. २०७६/०७७ सालमा यस नलगाड नगरपालिकामा कोभिड-१९ महामारीले विकराल रुप लिएको थियो । उक्तमहामारीबाट ६ जनाको (४ जनाजिल्ला र २ जनाजिल्लाबाहिर) मृत्यु भएको थियो, १ करोड बराबरको आर्थिक क्षतिभएको थियो, भने यसले समजमा त्रास सृजना गरेको थियो । कुकुरको टोकाईबाट वर्षेनी रु २० लाख बराबरको आर्थिक क्षतिहुने गरेको छ भने पालिकामा वर्षेनी झाडापखाला, आँऊ, हैजा जस्ता स्वास्थ्य समस्याहरु देखा पर्ने गरेका छन् ।

२.१.१नलगाड नगरपालिकाको भौगोलिक बनावट सम्बन्धी सामान्य जानकारी

यस नगरपालिकाको सीमाना पूर्वमा रुकुम जिल्ला, पश्चिममा कुसे गाँउपालिका, उत्तरमा बारेकोट गाँउपालिका र डोल्पा जिल्ला रहनुको साथै दक्षिणमा भेरी नगरपालिका रहेको छ । नलगाड नगरपालिका समुद्रि सतहबाट करीब १०१८ मीटर उचाईमा रहेको छ ।

२.१.२ भू-धरातलिय स्वरुप तथा क्षेत्र

- पूर्वमा भेरी नदि, बीच भागमा नलगाड खोला, अग्ला हिमश्रृङ्खलाजन्य पहाड छन् ।
- भेरी नदि र नलगाड खोलाको बीचमा नगर कार्यापालिकाको कार्यालय अवस्थित छ ।

तालिका १: नलगाड नगरपालिकाको जनसांख्यिक विवरण

वडा नं.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
घरधुरी संख्या	६०८	३३१	४५१	३४०	४६३	३८१	३९७	६२२	२५७	२६६	२४२	३८५	३५९
पुरुष जनसंख्या	१६९८	९४३	१२२२	९८१	१४२२	११३०	१०८६	१७४१	८२९	७१६	६९०	१०४२	१०१६
महिला जनसंख्या	१६५६	८७३	१२६४	९९८	१३२५	१११२	१२०६	१६४४	८२७	८०५	६८३	१०८१	९६०
जम्मा जनसंख्या	३३५४	१८१६	२४८६	१९७९	२७४७	२२४२	२२९२	३३८५	१६५६	१५२१	१३७३	२१२३	१९७६

श्रोतः नलगाड नगरपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण, २०७४/०७५

२.२ विपद्का घटना एवं क्षति विश्लेषण

२०७८ साल फाल्गुनमा गरिएको नलगाड नगरपालिकाको प्रकोप, सङकटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखाको आधारमा भुकम्प, पहिरो, बाढी, कोभिड-१९, सडक दुर्घटना, कुकुरको टोकाई, आगलागी र चट्याङ गरेर ८ प्रकारका विपद्का घटनाहरु विगतमा हुने गरेको पाईयो ।

तालिका २ : नलगाड नगरपालिकामा विगतमा भएका विपद्का घटनाहरु र यसबाट भएको क्षति

विपद्को घटना/ समय	प्रभावित स्थान/क्षेत्र	विषयक्षेत्रमा परेको प्रभाव	मानवीयक्षति	आर्थिक क्षति	विपद् व्यवस्थापनका लागि गरीएका प्रयासहरु
भुकम्प २०४५ र २०७२	सबै वडा	- ३१ घरहरु चर्किएका - ३ घर भत्केका	छैन	१५ करोड	छलफल
बाढी २०७५	वडा नं. २,३,४,र ५	- ३ घर बगाएको - खेतीयोग्य जमिनमा क्षति, - खाद्यसंकट बढेको	छैन	२४ करोड	छलफल तथा तथ्यांक
पहिरो २०७५	वडा नं. २,३,४,र ५	- ६०-७० रोपनी जमिन पुरीएको, - खानेपानी प्रणाली नष्ट गरेको	छैन	३० करोड	छलफल
आगलागी २०७६	वडा नं. १,२, ८, १०, १२ र १३	- खाद्यसंकट	छैन	३५ लाख	छलफल
चट्याङ्ग	सबै वडा		१	२ लाख	छलफल
सडक दुर्घटना २०७६ र २०७८	वडा नं. ५ र १०		९		छलफल
कोभिड-१९ २०७६	सबै वडा	- संक्रमण, मृत्यु र मानसिक असर - शैक्षिक क्षेत्रमाप्रभाव - आर्थिक क्षेत्रमा प्रभाव	६ (४ जना नलगाड र २ जनाबाहिर)	१ करोड	छलफल तथा स्वास्थ्य शाखाको तथ्यांक
कुकुरको टोकाइ	सबै वडा			१५-२० लाख	छलफल तथा स्वास्थ्य शाखाको तथ्यांक

श्रोतःनगरपालिकाको प्रकोप सङ्कटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखा, २०७८

२.३ प्रकोपको स्तरीकरण

नलगाड नगरपालिकाको भौगोलिक क्षेत्रभित्र विभिन्न कालखण्डमा घटेका घटनाक्रमको इतिहास केलाउँदा तथा त्यसप्रकारका विपद्बाट मानवीय, भौतिक, आर्थिक, सामाजिक तथा प्राकृतिक क्षतिको आँकलनगर्दा यस नगरपालिकामा हुनसक्ने विपद्लाई निन्नानुसार स्तरीकरण गरिएको छ ।

तालिका३:प्रकोपको स्तरीकरण

प्रकोप	भुकम्प	पहिरो	बाढी	कोभिड-१९	सडक दुर्घटना	कुकुरको टोकाई	आगलागी	चट्याङ
स्तर	पहिलो	दोस्रो	तेस्रो	चौथो	पाँचौ	छैटौं	सातौं	आठौं

श्रोत:नगरपालिकाको प्रकोप सङ्कटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखा, २०७८

२.४ प्रकोपको मौसमी विश्लेषण

अवस्थिति तथा भौगर्भिक कारणले उत्पन्नहुने भुकम्प जस्ता प्राकृतिक प्रकोप जुनसुकै समय र स्थानमा आउन सक्छन्, जसको कुनै मौसमी प्रकृति हुँदैन र भुकम्पकोलागि हरेक समय उत्तिकै जोखिमपूर्ण छ । बाढी, पहिरो जस्ता जलवायु तथा मौसमजन्य प्रकोपका घटना मौसममा निर्भर रहन्छन् । मनसुनी हावापानीको क्षेत्रमा अवस्थित नेपालमा हावापानीको विशेषता त्यसै अनुरुप निर्धारण भएको हुन्छ । नेपालमा वार्षिक रुपमा ८० प्रतिशत वर्षात वर्षायामको ४ महिनामा हुने गर्दछ भने हिउँदे वर्षा कममात्र हुने गर्छ । यसर्थ बाढी, पहिरो जस्ता जलउत्पन्न प्रकोप जेठ महिना देखि असोजसम्मको ४/५ महिनाको अवधिमा बढी हुने गर्दछ । हिउँदको समय सुख्खा हुने तथा फाल्गुन चैत्रमा हावाहुरी पनि बढ्ने हुँदा आगलागीका घटना पनि बढ्छन् । सडक दुर्घटनाको कुनै मौसमी प्रकृती नभएपनि वर्षायाममा सडकको अवस्था बिग्रने भएकाले प्राय बढी सडक दुर्घटना हुने गरेको तथ्य छ । त्यस्तै महामारीको पनि खासै मौसमी प्रकृति नभएता पनि झाडापखाला तथा हैजा जस्ता महामारी वर्षायाममा हुने गर्दछन् भने श्वासप्रश्वास सम्बन्धि स्वास्थ्य समयस्या जाडोयाममा हुने गर्दछन् ।

प्रकोपपात्रो विश्लेषणले प्रकोपको मौसमी प्रकृतिअनुसार पूर्वतयारीको लागि कुन समयमा केन्द्रित हुने र प्रतिकार्यको लागि कुन समयमा तत्पर रहने भन्ने योजना तयार गर्न मद्दत गर्दछ । नलगाड नगरपालिकाको सन्दर्भमा जेष्ठ महिना देखि असोज महिनासम्म बढी विपद्का घटनाहरु हुन सक्ने समय हो । यस समयमा सबैभन्दा बढी पहिरो तथा बाढीका घटनाहरु हुने गर्दछन् । महामारी, सडक दुर्घटना र भुकम्प जहिले पनि घट्न सक्छन् । त्यसैले मनसुन शुरु हुनुभन्दा अगाडी बैशाखमा नै पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना पुनरावलोकन गर्ने, आवश्यक र तत्काल गर्नुपर्ने तयारीहरु गर्ने, संयन्त्र, जनशक्ति, उपकरण तयारी अवस्थामा राख्ने गर्नुपर्दछ जस्ले गर्दा विपद्लाई समयमा छिटो र व्यवस्थित तरीकाले व्यवस्थापन गर्न टेवा पुग्दछ ।

तालिका ४: नलगाड नगपालिकाको प्रकोप पात्रो

प्रकोप	बैशाख	जेष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसीर	पौष	माघ	फाल्गुन	चैत्र
भुकम्प												
पहिरो												
बाढी												
कोभिड-१९												
सडक दुर्घटना												
कुकुरको टोकाइ												
आगलागी												
चट्याङ												

श्रोत:नगरपालिकाको प्रकोप सङ्टासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखा, २०७८

२.५ सामाजिक सङ्कटासन्नता विश्लेषण

एउटै विपद्को घटनाबाट पनि फरक सामाजिक समुह र उमेर समुहका मानिसलाई फरक किसिमले प्रभाव र असर पर्दछ । अपङ्गता भएका व्यक्ति, बालबालिका, बृद्धबृद्धा, दीर्घरोगी तथा गर्भवती र शिशुलाई स्तनपान गर्दै गरेका आमाहरु अन्य व्यक्तिको तुलनामा विपद्को जोखिम उच्चहुने गर्दछ । २०७२ सालमा गएको विनासकारी भुकम्पमा परेर ५५ प्रतिशत महिला तथा ४५ प्रतिशत पुरुषको मृत्यु भएको थियो । यस नगरपालिकामा जम्मा जनसंख्या २८९५० छ जस मध्य १ वर्ष मुनिको जनसंख्या ३.२९ प्रतिशत छ, ५ वर्ष मुनिको जनसंख्या १५.०७ प्रतिशत छ भने ६१ वर्ष माथिको जनसंख्या ४.५७ प्रतिशत रहेको छ । अपेक्षित गर्भवतिको जनसंख्या ३.०४ प्रतिशत रहेको छ । विशेष गरी अपङ्गता भएका व्यक्ति, बालबालिका, बृद्धबृद्धा, दीर्घरोगी तथा गर्भवती र शिशुलाई स्तनपान गर्दै गरेका आमाहरु अन्य व्यक्तिको तुलनामा विपद्को उच्च जोखिममा हुने भएकाले विपद् न्यूनीकरण, पूर्वतयारी, प्रतिकार्य सञ्चालन र मानवीय सहायताकालागि काम गर्दा यस प्रकारका जोखिममा रहेका वर्गलाई प्राथमिकतामा राखेर उचित सम्बोधन गर्नुपर्छ ।

तलिका ५: नलगाड नगरपालिकाको संवेदनशिल एवम् जोखिमा रहेका समुह र परिवारको वडागत जनसंख्या

वडा नं.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	जम्मा (प्रतिशत)
१ वर्ष मुनि	८९	५०	१०७	७१	९१	१०७	५२	१४२	५२	३२	४०	५९	६१	३.२९
५ वर्ष मुनि	४३३	२२४	४०५	२९४	३९७	३८१	२७४	६१४	२६५	२४१	१६७	३३१	३३९	१५.०७
६१ वर्ष माथि	१०८	९२	१३२	१०८	८७	६८	११९	१८७	७०	७८	७०	१४४	६०	४.५७
अपेक्षित गर्भवती	१०४	४९	८३	५६	९४	६८	६३	१०३	५४	४७	४०	६०	५९	३.०४
अपाङ्गता														०.२९

२.६ प्रकोप सङ्कटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण

विद्यमान प्रकोप सङ्कटासन्नता, विगतमा विपद्बाट भएको असर, छलफलबाट आएका तथ्य तथा सुचनाका साथै अन्य सुचनाहरुको विश्लेषण समेतको आधारमा नलगाड नगरपालिकाको प्रमुख प्रकोपहरुको जोखिम स्तर निर्धारण गरिएको

छ । कुनै पनि प्रकोपको सङ्कटासन्नतामा रहेका समुदाय तथा जनसंख्याको संवेदनशीलता, विपद्का घटनाको प्रकृति, गाम्भिर्यता र प्रभावको विस्तार जस्ता कुराहरुको आधारमा उच्च, मध्यम र न्यून गरी जोखिम स्तर निर्धारण गरिएको छ । यसरी विश्लेषण गर्दा नलगाड नगरपालिकामा भुकम्प, पहिरो, बाढी, कोभिड-१९ महामारीको उच्च जोखिम रहेको देखिन्छ भने सडक दुर्घटना, कुकुरको टोकाई र आगलागीको मध्यम जोखिम देखिन्छ ।

तालिका ६:नलगाड नगरपालिकाको प्रकोप सङ्कटासन्नता तथा जोखिम विश्लेषण

विपद् (Disaster)	सङ्कटासन्नता (Vulnerability)	आवृत्ति(Frequency)	गाम्भिर्यता(Intensity)	प्रभाव(Impact)	जोखिम(Risk)
भुकम्प	**उच्च (३)** - सिंगो हिमालय क्षेत्र नै उच्च जोखिममा रहेको - भौगर्भिक दरारहरु नजिकै रहेको - भवन संरचनाहरु कमजोर रहेको - उच्चजोखिममा रहेको जनसंख्या	**मध्यम (२)**	**उच्च (३)**	**उच्च (३)**	**उच्च (५४)**
पहिरो	**उच्च (३)** - ठुलाठुला पहाड नै पहाड रहेको (कम समथरजमिन) - भिरालो जमिन - डाँडा तथा भिरलो जमिनमावस्ती नै वस्ती - प्रकृतिकश्रोतको तिब्र दोहनतथाउत्खनन् - उच्चजोखिममा रहेको जनसंख्या	**उच्च (३)**	**मध्यम (२)**	**मध्यम (२)**	**उच्च (३६)**
बाढी	**मध्यम (२)** - तटीय आसपासमा रहेको वस्ती - बाढी सँगसँगै पहिरो जानु - प्रकृतिकश्रोतको तिब्र दोहनतथाउत्खनन् - उच्चजोखिममा रहेको जनसंख्या	**मध्यम (२)**	**मध्यम (२)**	**मध्यम (२)**	**मध्यम(१६)**
कोभिड-१९	**उच्च (३)** - उच्च संक्रामक रोग - कमजोर स्वास्थ्य पूर्वाधार र तयारी - सावधानीकाउपायहरुको कमजोर पालना - उच्चजोखिममा रहेको जनसंख्या	**मध्यम (२)**	**उच्च (३)**	**उच्च (३)**	**उच्च (५४)**
सडक दुर्घटना	**मध्यम (२)** - विस्तार तथानिर्माण हुदै गरेको सडक - सडकको कमजोर गुणस्तर	**उच्च (३)**	**उच्च (३)**	**मध्यम (२)**	**उच्च (३६)**

	- कमजोर गुणस्तरका सवारी साधन				
कुकुरको टोकाइ	**मध्यम** (२) - सम्बन्धितनिकायतथा स्थानियको ध्यानकम - रेविज विरुद्धको खोप नदिनु	**मध्यम** (२)	**मध्यम** (२)	**मध्यम** (२)	**मध्यम(१६)**
आगलागी	**मध्यम** (२) - जंगलमालगाएको आगो वस्तीमा फैलीनु - तापमानमाबृद्धि	**मध्यम** (२)	**मध्यम** (२)	**मध्यम** (२)	**मध्यम(१६)**
चट्याङ	**मध्यम** (२) - प्राकृतिक मौसमी कारणले	**मध्यम** (२)	**मध्यम** (२)	**मध्यम** (२)	**मध्यम(१६)**

२.७ सम्भाव्य प्रकोप प्रभाव आँकल तथा नक्साङ्कन

तालिका७: नलगाड नगरपालिकाको सम्भा व्यप्रकोप आँकलन तथा नक्साङ्कन

प्रकोप	उच्च जोखिम वडा	उच्च जोखिम वस्ती	जोखिम मा रहेका घरधुरी	जोखिम मा रहेको जनसंख या	विद्यालय	स्वास्थ्य संस्था	खानेपानी संरचना	सडक खण्ड
भुकम्प	सबै वडा	सबै वस्ती	५१०२	२२४३ ०	सबै विद्यालय	१५	सबै	सबै
पहिरो	सबै वडा	सबै वस्ती	५१०२	२२४३ ०	४,५,८,९, १०, १२ र १३ नं. वडाका		सबै	सबै
बाढी	१, ३, ६, १३	भँसाखोला, ठुलाबगर, ल्वार्खेत, कालिमाटी	४९५	१९२५		१२ नं. वडाको संस्था	सबै	सबै
कोभिड-१९	सबै वडा	सबै वस्ती	५१०२	२२४३ ०	सबै विद्यालय	१५	-	-
सडक दुर्घटना	५	कालिमाटी, खारा, छेप्काकैना	२२७	११३५	४	सबै स्वास्थ्य संस्थाहरु	छैन	डोल्पा सडक खण्ड, बारेकोट र अन्य बस्ती जाने सडक
कुकुरको टोकाइ	सबै वडा	सबै वस्ती	५१०२	२८९५ ०	-	-	-	-
आगलागी	२, ७, ८	थामा, नुनेपैरा, पुरानथानी, काँरा, भाटगाँउ, जेठचिउरा, ओखलपानी, काडाँदल्ली	४९०	२४५०	३	२	सबै	-

		मंसिरी, मेलाचौर, भरगाँउ पानीढुङ्गा, च्याङ्गे						
चट्याङ	सबै वडा	सबै वस्ती	५१०२	२८९५ ०	सबै	सबै	-	-

२.८ सम्भावित विपद् जोखिम विश्लेषण

तलिका ८: नलगाड नगरपालिकाको सम्भावित जोखिम विश्लेषण

प्रमुख विपद्	उच्च जोखिम वडा	उच्च जोखिम वस्तीहरू	जोखिममा रहेको पूर्वाधार	जोखिममा रहेका घरधुरी	जोखिममा रहेको जनसंख्या
बाढी	१, ३, ६, १३	भँसाखोला, ठुलाबगर, ल्वार्खेत, कालिमाटी	खानेपानी - सडक - खेतियोग्यजमिन - घरहरु तथा वस्ती - स्वास्थ्य भवन - बिद्युत - बनजङगल - विद्यालय - पुल - सडक	४९५	१९२५
पहिरो	सबै वडा	चिउरी, भँसाखोला, ज्ञानेचौर, ठुलाबगर स्यालचौर, छेप्का, ल्वार्पे, रिटा, तिम्लेचौर, भम्सा, लौका, सानाबन, ल्वार्खेत घ्वारापिपलचौर, वासठाना, खालचौर, औलवस्ती, सिमा र आँमा, लहँ, नुनदिनेचौर कालिमाटी, सिर्के र फुल्चा, लबिसा, मुली फर्सा, गराग्लि, पिउलि, चामाखेत, दल्लीबगर, सालधारा दलित वस्ती, सिमा, मन्मै, कायाखेत, बगरा, बासकोट, तल्कोट, घरङ्गा रोलिजिउला, रावतगाँउ, तल्लुबगर, अवलगुर्तादुवाला, औलदह, फुम्दा	- खानेपानी - सडक - खेतियोग्य जमिन - घरहरु तथा वस्ती - स्वास्थ्य भवन - बिद्युत - बनजङगल - विद्यालय - पुल - सडक	२०३०	१०१६५
आगलागी	२, ७, ८	थामा, नुनेपैरा, पुरानथानी, काँरा, भाटगाँउ, जेठचिउरा, ओखलपानी, काडाँदल्ली	- वनजङगल - वस्ती - खानेपानीको पाइप	४९०	२४५०

		मंसिरी, मेलाचौर, भरगाँउ पानीढुङ्गा, च्याङ्गे			
सडक दुर्घटना	५	कालिमाटी, खारा, छेप्का,कैना			
कोबिड- १९	सबै वडा	सबै वस्ती		५१०२	२८९५०
कुकुरको टोकाई	सबै वडा	सबै वस्ती		५१०२	
चट्याङ	सबै वडा	सबै वस्ती		५१०२	२८९५०

२.९ विपद्को अनुमानित परिदृष्य

नलगाड नगरपालिकाको बहुप्रकोपको अवस्थालाई विश्लेषण गर्दा भुकम्प, पहिरो, बाढी, कोभिड-१९, सडक दुर्घटना, कुकुरको टोकाई, आगलागी र चट्याङ जस्ता विपद् एवम् महामारीजन्य स्वास्थ्य संकटको जोखिम देखिन्छ। छलफलबाट गरिएको सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषणबाट प्रत्येक वर्ष दोहोरिरहने पहिरो र बाढी बाट २०३० घरधुरी जोखिममा रहेको देखिन्छ भने १०१६५ जनसंख्या प्रत्यक्ष रुपमा प्रभावीत हुने देखिन्छ। भुकम्प र कोभिड-१९ जस्ता स्वास्थ्य संकटजन्य विपद्को प्रभाव अझ भेरै विस्तार हुनसक्ने देखिन्छ। त्यसैले समयमै आवश्यक तयारी गर्नुपर्दछ।

तालिका ९: संवेदनशील एवम् जोखिममा रहेको समुह र परिवारको जनसंख्या

जोखिममा रहेको तथा संवेदनशील जनसंख्या	१ वर्ष मुनिको जनसंख्या	५ वर्ष मुनिको जनसंख्या	१८वर्ष मुनिको जनसंख्या	६१ वर्ष माथिको जनसंख्या	अपेक्षि तगर्भवती	अपाङ्गता भएको जनसंख्या	जम्मा
प्रभावित हुनसक्ने अनुमानित जनसंख्या	९५३	४३६५	१४१७८	१३२३	८८०	८३	१६४६४

२.१० नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण

विपद् एवम् स्वास्थ्य संकटको प्रभावकारी रुपमा प्रतिकार्य, पर्याप्त पूर्वतयारी र विपद् पछिको परिस्थितिलाई यथाशीघ्र सामान्य अवस्थामा फर्काउन तथा विपद् जोखिमन्यूनीकरणका गतिविधिहरु संचालन गर्न आवश्यक पर्ने संस्था, संरचना, नीति, कानुन, योजना, पूर्वाधार, भौतिक स्रोत साधन, प्राकृतिक स्रोत, आर्थिक स्रोत, सामाजिक स्रोत र मानवीय स्रोतको विद्यमान अवस्थाको लेखाजोखा र नगरको विपद् प्रतिकार्य क्षमता सुदृढ गर्नको लागि नगरपालिकाको क्षमता अभिवृद्धिको आवश्यक्ता विश्लेषण यस प्रकार छ।

तालिका १०:नलगाड नगरपालिकाको क्षमता विश्लेषण

क्षेत्र	अवस्था विश्लेषण	आवश्यक्ता विश्लेषण
कानुन, नीति, योजना	- विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली भएको - विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन नभएको - विपद् व्यवस्थापन नीति नभएको - स्वास्थ्य नीति भएको - विपद् कोष व्यवस्थापन कार्यविधि भएको	- विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन तथा नीतिबनाई कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने। - स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गरेर प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने।

	- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना नभएको - स्वास्थ्य संकट प्रतिकार्य योजना नभएको	
संस्था तथा संरचना	- स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएको - वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भएको - द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) को गठन भएको - स्थानीय आपत्कालीन कार्य संचालन केन्द्रको स्थापना र संचालन गठन नभएको - विषयगतक्षेत्र (Cluster) को गठन भएको	- स्थानीय आपत्कालीन कार्य संचालन केन्द्रको स्थापना र संचालन गठन गर्नुपर्ने । - खोज, उद्धार, प्राथमिक उपचार, विपद् लेखाजोखा कार्यदल गठन गर्नुपर्ने ।
पूर्व सुचना तथा विपद् सुचना व्यवस्थापन	- नगरपालिकाको स्वास्थ्य सम्बन्धि डिजिटल प्रोफाईल तयार भएको - नगर आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र स्थापना र सञ्चालन नभएको । - नगरको विपद् जोखिम एवम् स्वास्थ्य संकट सम्बन्धि नक्शांकन नभएको ।	- नगरपालिकाको स्वास्थ्य सम्बन्धि प्रोफाईलमा स्वास्थ्य संकट सम्बन्धि विवरण पनि समावेश गनुपर्ने । - नगर आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र स्थापना र सञ्चालन गर्नुपर्ने । - नगरको प्रोफाईलमा विपद् जोखिम एवम् स्वास्थ्य संकट सम्बन्धि विवरण तथा नक्शांकन
पूर्वाधार एवं भौतिकश्रोत साधन	- खानेपानी, विद्युत तथा सडक प्रयाप्त र गुणस्तरीय नभएको । - स्वास्थ्य संस्था (अस्पताल १, स्वास्थ्य चौकी ६, आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र १३, सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई १) - विद्यालय (क्याम्पस १, मा.वि.९, आधारभुत विद्यालय ६२) - नगरमा १ वटा एम्बुलेन्स रहेको । - दमकल सेवा नभएको ।	- खानेपानी, विद्युत तथा सडकको पहुँच र विस्तार प्रयाप्त रुपमा गर्नुपर्ने । - सबै वडामा सामान्यखोज उद्धारका सामाग्रीहरु, स्वास्थ्य एवम् सुरक्षाका सामाग्रीको प्रबन्ध गर्नुपर्ने । - आपतकालीन अश्रय स्थल बनाउन सकिने सामुदायिक भवन तथा खुल्ला ठाँउमा खानेपानी, विद्युत तथा सडकको पहुँच पुऱ्याउनु पर्ने । - नगरमा आगलागीको समस्या देखिएकाले उपयुक्त दमकल सेवाको व्यवस्था गनुपर्ने ।
प्राकृतिक श्रोत	- वन क्षेत्र भएको - नदीनाला / पानीका मुहान भएका - खुलाचउर भएको - बाँसघारी भएको	- वनक्षेत्र, नदीनाला / पानीका मुहानको संरक्षण गर्नुपर्ने ।
सामाजिक श्रोत	- टोल सुधार समिति, बालक्लब, युबा क्लब तथा आमा समुहभएको । - सामुदायिकभवन ४ वटा छन् । - सामाजिक, सामुदायिक संघ संस्था भएको ।	- सामाजिक संस्था तथा श्रोतहरुलाई विपद् न्यूनीकरण तथा पूर्वतयारीमा संलग्न गराउने नीति र कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने । - सामाजिक संस्थाहरुको संयन्त्र बनाई उनीहरुको श्रोतलाई एकीकृत रुपमा परिचालन गर्नुपर्ने ।
आर्थिक श्रोत	- बैंक १ वटा छ । - बचत समुह ६० वटा र सहकारी (लघुबित्त) ५ वटा छन् । - विपद् कोष १ करोडको छ ।	नीति तथा प्रक्रिया तय गरेर आर्थिक क्षेत्रलाई विपद् न्यूनीकरण, पूर्वतयारी तथा व्यवस्थापनमा संलग्न गराउने र परिचालन गर्ने नीति तथा कार्यक्रम बनाउनु पर्ने ।
मानवीय श्रोत	- स्वास्थ्यकर्मी ७५ जना तथा अस्थायी आवास निर्माण गर्नसक्ने जनशक्ति २५ जना रहेका छन् । - नेपाली सैनीक ३५ र नेपालप्रहरी ४५ जना रहेका छन् ।	- नगरपालिकामा रहेका दक्ष जनशक्तिलाई संगठित रुपमा विपद् प्रतिकार्य र पूवतयारी तथा व्यवस्थापनका लागि तयारी गर्नुपर्ने ।

	- विपद् सम्बन्धि तालिम दिन सक्ने जनशक्ति छन् ।	- वडा तथा वस्तीस्तरमा आवश्यक जनशक्तिको विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि गर्नुपर्ने ।

२.११ विषय क्षेत्र तथा कार्य जिम्मेवारी

यस नलगाड नगरपालिकाले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनकालागि विश्वव्यापी तथा राष्ट्रिय तहमा भएका विषयगत क्षेत्रको अभ्यास, स्थानीय आवश्यक्ता र नगरपालिकाको संस्थागत संरचनाअनुसार ७ वटा विषयगत क्षेत्र निर्धारण गरिएको छ र विषयगत क्षेत्रको जिम्मेवारी देहायबमोजिम छ ।

तालिका ११: विषगत क्षेत्र र यसको नेतृत्व

क्र. सं.	विषयगत क्षेत्र	नेतृत्व/शाखा
१.	समन्वय, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र	नगर प्रमुख- नगर विपद् व्यवस्थापन समिति शाखा- वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा
२.	प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र	संयोजक- सामाजिक विकास विषयगत समिति शाखा- स्वास्थ्य शाखा
३.	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्यतथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र	संयोजक- वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन विषयगत समिति शाखा- वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा
४.	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र	संयोजक- सामाजिक विकास विषयगत समिति शाखा- खानेपानी तथा सरसफाई शाखा
५.	आपत्कालीन संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र	संयोजक- सामाजिक विकास विषयगत समिति शाखा- शिक्षा शाखा
६.	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र	संयोजक- वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन विषयगत समिति शाखा- नगर आपत्कालीनकार्य सञ्चलन केन्द्र
७.	जीविकोपर्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र	संयोजक- पूर्वाधार विकास विषयगत समिति शाखा- पूर्वाधार विकास शाखा

३.११.१ समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र

नगरपालिका क्षेत्रमा कुनै पनि विपद्को घटना वा स्वास्थ्य संकटको अवस्था श्रृजना भएमा तत्काल प्रतिकार्यमा एकवद्ध भएर मानवीयजीवन रक्षा तथा सम्पत्तिको सुरक्षा गरी जनजीवन सामान्य अवस्थामा ल्याउनु पर्ने हुन्छ । यसका लागि नगर विपद् व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षको रुपमा विपद् प्रतिकार्यको सम्पूर्ण नेतृत्व नगर प्रमुखले गर्नुपर्दछ । विपद्को परिस्थितिमा एकातिर अन्य विषयगत क्षेत्रका साथै नगरपालिका मातहतका श्रोत साधन र सबै संयन्त्रहरु प्रतिकार्यका लागि परिचालन गर्नुपर्दछ । विपद्को प्रभाव अनुसार बाह्य सहयोगको लागि नगरपालिकाभित्र र बाहिर, जिल्ला, प्रदेश तथा केन्द्रिय निकायसम्म समन्वय गर्नुपर्दछ । विपद्को समयमा विपद्बाट प्रभावित समुदायमा तुरुन्त खोज, उद्धार, प्राथमिक उपचार र राहत वितरणको लागि समन्वय गर्ने, विपद् प्रभावितहरुको पहिचान गरी परिचयपत्र उपलब्ध गराउने, मानिसको मृत्यु भएमा एकीन गरी शव व्यवस्थापनको प्रबन्ध मिलाउने र यसको लागि समयमै आवश्यक पूर्वतयारी गर्नु

नै समन्वय, खोज तथा उद्धार क्षेत्रको मुख्य काम हो। यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व नगर प्रमुखले गर्नेछन्। नगरपालिकामा रहेका सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, निजी क्षेत्रका प्रतिनिधि र अन्य सबै विषय क्षेत्रका संयोजकहरु यसमा सदस्य रहन्छन्। नगर पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत यस विषयगत क्षेत्रको सदस्य सचिवको रुपमा रहन्छन्।

२.११.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण

विपद्को समयमा खोज उद्धार कार्यसँगै घाईतेहरुको जीवन रक्षाकोलागि प्राथमिक उपचार सेवा आवश्यक पर्दछ साथै गम्भीर प्रकृतीका घाईतेहरुकोलागि थप उपचारको प्रवन्ध गर्नुपर्दछ । प्रभावित समुदाय तथा आश्रयस्थलमा स्वास्थ्य सेवालाई निरन्तरता दिनुपर्ने हुन्छ। महामारीजन्य विपद् तथा स्वास्थ्य संकटको समयमा स्वास्थ्य क्षेत्रको प्रमुख भुमिका रहन्छ। विपद् प्रभावित समुदायका बालबालिक, बृद्धबृद्धा, गर्भवती तथा स्तनपान गराउने आमाहरुको लागि थप पोषणयुक्त खानाको आवश्यक्ता पर्दछ। नगरको स्वास्थ्य संरचना र क्षमताको परिचालन गरी प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य सेवा र पोषणको प्रबन्ध गर्नु यस विषयगत क्षेत्रको प्रमुख जिम्मेवारी हो । यस विषयगत क्षेत्रले कोभिड-१९ जस्ता स्वास्थ्य महामारीको संक्रमण, रोकथाम, नियन्त्रण र व्यवस्थापनको कार्य समेत गर्नेछ । यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व नगरपालिकाको सामाजिक विकास समितिको संयोजकले गर्दछन् भने नगरपालिकाको स्वास्थ्य शाखा प्रमुख सदस्य सचिव रहन्छन्। नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्था तथा अस्पतालहरु र स्वास्थ्य तथा पोषणको क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाका प्रतिनिधहरु यस विषयगत क्षेत्रका सदस्य रहने व्यवस्था छ।

२.११.३ आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र

नगरपालिका क्षेत्रमा कुनैपनि विपद्को घटना वा स्वास्थ्य संकट हुन गएमा त्यसबाट विस्थापित तथा प्रभावित भएकाहरुलाई बस्नका लागि आश्रयस्थल र सबै प्रभावितहरुलाई आवश्यक खाद्य सामाग्री उपलब्ध गराउने तथा अन्य गैर खाद्य सामाग्री एवम् कपडाको प्रबन्ध गर्ने। महामारीजन्य स्वास्थ्य संकटको समयमा क्वारेन्टिन एवम् आईसोलेसन केन्द्रहरुको व्यवस्थापन गर्ने, खोज उद्धार, राहत एवम् स्वास्थ्य सामाग्रीहरुको खरिद तथा भण्डारण एवम् ढुवानीको व्यवस्था गर्ने, विपद् लेखाजोखा लगायतका कामको आवश्यक बन्दोबस्ती मिलाउने यस विषयगत क्षेत्रको जिम्मेवारी हो। यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिको संयोजकले गर्दछन् भने विपद् व्यवस्थापन सम्पर्क अधिकृत सदस्य सचिवको रुपमा रहने व्यवस्था छ।

२.११.४ खानेपानी, सरसफाई तथा प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र

विपद् पश्चात प्रभावित समुदायमा खानेपानी तथ सरसफाईका पूर्वाधारहरुमा क्षेति हुन सक्दछ। विस्थापितहरुले आश्रय लिएको आश्रय स्थलमा खानेपानी र सरसफाईको उचित र पर्याप्त प्रबन्ध गनुपर्दछ । विपद् पश्चात सरसफाई र स्वच्छताको उचित प्रबन्ध नभएको खण्डमा थप स्वास्थ्यजन्य महामारी फैलन सक्छन्। विपद् प्रभावित समुदाय तथा अस्थायी आश्रयस्थल वा क्वारेन्टि र आईसोलेसन केन्द्रमा खानेपानी एवम् सरसफाईको प्रबन्ध तथा स्वस्थता प्रवर्द्धन गर्नु, प्रभावितहरुको लागि मापदण्ड अनुसारको सरसफाई तथा स्वस्थता प्रवर्द्धनका सामाग्रीहरुको सुनिश्चितता गर्नु, विपद्जन्य घटनाबाट सिर्जना भएका फोहोरहरुको व्यवस्थापन, मरेका पशु चौपायको व्यवस्थापन, व्यक्तिगत सरसफाईका सामाग्रीको व्यवस्थापन र विपद्बाट क्षति भएका खानेपानी तथा सरसफाईका पूर्वाधारहरुको पुनर्स्थापना गर्न सहयोग गर्नु यस

विषयगत क्षेत्रको मुख्य जिम्मेवारी हो । खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनको क्षेत्रमा कार्य गर्ने संस्थाका प्रतिनिधिहरु यस विषयगत क्षेत्रको सदस्य रहन्छन् ।

२.११.५ संरक्षण तथा आपत्कालीन शिक्षा विषय क्षेत्र

विपद्को घटना पछि समुदाय तथा परिवारहरु विस्थापित हुन्छन् जहा कतिपय बालबालिकाले अविभावक गुमाँउछन् । यस्तो विषम अवस्थामा महिला र बालबालिका माथि हिंसाका घटनाहरु बढ्नसक्छन् । नलगाड नगरपालिकामा धेरै विद्यालयहरु पहिरो तथा बाढीको जोखिममा छन् र विगतमा पनि प्रभावित हुँदै आईरहेका छन् । वि.सं.२०७२ सालको भुकम्पमा परी थुप्रै विद्यालयहरुमा असर पऱ्यो । यो भन्दा ठुलो भकम्प आएको खण्डमा अधिकांश विद्यालयमा क्षती पुग्न सक्छ । कोभिड-१९ को महामारीका कारण लामो समय विद्यालय बन्द भए । संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्रले विपद्को समयमा किशोरी, गर्भवती, सुत्केरी, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, दीर्घ रोगी तथा बृद्धबृद्धाहरुको संरक्षण गर्ने, आवश्यक पर्ने सामाग्रीहरु जस्तै सेनेटरी प्याड, लत्ताकपडा उपलब्ध गराउने, प्रभावितलाई मनोसामाजिक परामर्श प्रदान गर्ने र हिंसामुक्त वातावरण सिर्जना गर्ने जस्ता जिम्मेवारी निर्वाह गर्नुपर्दछ । विद्यालयहरु क्षती भएमा वा भौतिक उपस्थितिमा विद्यालय सञ्चालन गर्ने अवस्था नभएमा तत्काल शैक्षिक गतिविधिहरुलाई निरन्तरताको लागि वैकल्पिक व्यवस्था गर्ने र सामान्य अवस्थामा यसको लागि पूर्वतयारी तथा सुरक्षित विद्यालय कार्यढाँचालाई कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्ने, संरक्षण तथा शिक्षा क्षेत्रको क्षति र आवश्यक्तको लेखाजोखा गरी पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणमा सहयोग गर्ने र विद्यालय मार्फत स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् सुरक्षा सम्बन्धि चेतना समुदायमा फैलाउने यस विषयगत क्षेत्रको मुख्य जिम्मेवारी हो । नगरपालिकाको सामाजिक विकास समितिको संयोजकले यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व गर्दछन् भने शिक्षा शाखा प्रमुख सदस्य सचिव रहन्छन् । नगरपालिकामा रहेका संरक्षण तथा शिक्षा क्षेत्रम ाकाम गर्ने संस्थाका प्रतिनिधिहरु यस विषयगत क्षेत्रको सदस्य रहन्छन् ।

२.११.६ विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र

विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गर्न विपद्संग सम्बन्धित र अन्य सामाजिक, आर्थिक तथ्याङ्कको आवश्यक्ता पर्दछ । अझ विपद् पश्चात खोज, उद्धार, राहत र प्रतिकार्यका कामहरु अघि बढाउन विपद्को सामान्य तथा विषयगत क्षतिको तथ्याङ्क आवश्यक पर्दछ । यस विषय क्षेत्रले विपद्को क्षति तथा नोक्सानीको लेखाजोखा गर्ने यी सुचनाहरुलाई व्यवस्थापन गर्ने र विषयगत क्षेत्रका विवरणहरु सम्बन्धित क्षेत्रलाई उपलब्ध गराई पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनमा सहयोग गर्दछ । वडा स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति, वडा कार्यालय र स्थानीय सुरक्षा निकायसंग समन्वय गरी प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा गरी तत्काल विपद्को क्षतीको सुचना संकलन गर्ने संयन्त्र विकास गर्ने । क्षतीको प्रारम्भिक लेखाजोखा तथा क्षेत्रगत आवश्यक्त लेखाजोखा गर्न गृह मन्त्रालयले तयार गरेको विपद् लेखाजोखा मार्गदर्शनको आधारमा आवश्यक फारम तयार गर्ने र तालिम दिई जनशक्ति तयार गर्ने । क्षतीको आधारमा प्रभावितहरुको वर्गीकरण गरी परिचय पत्र उपलब्ध गराउन स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सहयोग गर्ने । विपद्का सुचनाहरु नगर आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा व्यवस्थापन गर्ने र निर्धारित प्रक्रिया बमोजिम जिल्ला, प्रदेश तथा केन्द्रीय आपत्कालीनकार्य सञ्चालन केन्द्रमा आदानप्रदान गर्ने यस विषयगत क्षेत्रको मुख्य जिम्मेवारी हो ।

यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिको संयोजकले गर्नेछन् भने स्थानीय आपत्कालीनकार्य सञ्चालन केन्द्र हेर्ने अधिकृत सदस्य सचिवको रुपमा रहनेछन् । नेपाल रेडक्रस सोसाईटी लगायत विपद् लेखाजोखा क्षेत्रमा अनुभव भएका र स्वयम् सेवक परिचालन गर्ने क्षमता भएका स्थानीय संस्थाहरु यसका सदस्यका रुपमा रहनेछन् ।

२.११.७ जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र

यस विषयगत क्षेत्रले विपद्को कारण अवरुद्ध हुनपुगेका अत्यावश्य सेवाहरु जस्तै सडक, विद्युत, खानेपानी, टेलीफोन आदी तत्काल सेवा सुचारु गर्ने र त्यस्ता सेवा प्रदान गर्ने निकायहरुमा क्षती पुगेमा वैकल्पिक व्यवस्था गर्ने, सामाजिक, आर्थिक पूर्वाधार र अवस्थालाई चलायमान बनाई जनजीवन सामान्य बनाउने जिम्मेवारी निर्वाह गर्दछ । विपद् पश्चात विस्थापितहरुलाई तत्काल अस्थायी आश्रयस्थल व्यवस्थापन गर्न तथा आवास, खानेपानी, सरसफाई लगायतका अस्थायी पूर्वाधार तयार गर्न सहयोग गर्दछ । त्यसैगरी पुनर्स्थापनाको चरणमा स्थायी संरचनाहरु पुनर्निर्माण नहुँदासम्मको लागि अस्थायी संरचना तथा पूर्वाधार तयार गर्ने काम गर्दछ । आपत्कालीन पूर्वाधार क्षती भएर आवतजावत अवरुद्ध भएमा सेवा सुचारु गर्नको लागि तत्काल अस्थायी पूर्वाधार निर्माण गर्ने । नगरपालिकाले कुनै पनि पूर्वाधार निर्माण गर्दा मापदण्ड बमोजिम र विपद् सुरक्षित भएको सुनिश्चित गर्ने । आपत्कालीन प्रयोजनकालागि अस्थायी आश्रयस्थल, त्यसमा आवश्यक पर्ने खानेपानी तथा सरसफाईका पूर्वाधारहरु तयार गर्ने । विपद्बाट क्षती भएका संरचना तथा पूर्वाधारहरुको पुननिर्माण गर्दा बहुप्रकोपको जोखिमबाट सुरक्षित स्तरीय मापदण्ड अनुसार भएको सुनिश्चित गर्ने । यस विषयगत क्षेत्रको काम विपद्को तत्कालको अपस्था देखि पुनर्निर्माणको काम नसकिदासम्म लामो समयसम्म पनि चल्न सक्छ र विपद् व्यवस्थापनका ४ वटै चरणमा काम गर्नुपर्ने हुन्छ । यस विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व पूर्वाधार विकास समितिको संयोजकले गर्नेछन् भने पूर्वाधार विकास शाखा प्रमुख सदस्य सचिवको रुपमा रहनेछन् ।

नोटः माथि उल्लिखित विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व र सदस्य संस्थाहरुको विवरण अनुसुची ३ मा राखिएको छ ।

खण्ड तीनः पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

३.१ सामान्य पूर्वतयारी योजना

नलगाड नगरपालिका बहुप्रकोपको जोखिममा छ। प्रकोपजन्य विपद्को सम्भावन र त्यसबाट हुनसक्ने जनधनको क्षतीकम गर्न र पर्याप्त पूर्वतयारी गरी विपद् एवम् स्वास्थ्य संकट प्रतिकार्य क्षमता सुदृढ गर्न नगर विपद् व्यवस्थापन समितिले पूर्वतयारीका विभिन्न गतिविधिहरु नियमित रुपमा गर्नुपर्ने हुन्छ । विपद् पूर्वतयारी र विपद् एवम् स्वास्थ्य संकट व्यवस्थापनलाई विकासका गतिविधिहरुमा जोडेर जोखिमका श्रोतहरुको न्यूनीकरण गर्दै प्रतिकार्यका लागि आधार तयार गर्न सामान्य पूर्वतयारीका रुपमा देहायबमोजिमको कार्य योजना तयार गरिएको छ।

तालिका १२: नलगाड नगरपालिकाको सामान्य पूर्वतायरी योजना

क्रं सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	मुख्य जिम्मेवारी
१.	नगर आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा सञ्चार एवम् खोज, उद्धार तथा प्राथमिक उपचार सामाग्रीको प्रबन्ध गर्ने	तत्तकाल	नगरपालिका	१	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
२.	नगरपालिकाका सबै वडाहरुमा समुदायमा आधारित खोज, उद्धार कार्यदल गठन गर्ने	तत्काल	वडा	१३	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
३.	प्रदेश र केन्द्रीय तहसँग समन्वय हुने गरी विपद् जोखिमन्यूनीकरण वेभ (Web)पोर्टल विकास गरि सञ्चालन गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
४.	विपद् पश्चातको आवश्यक्तको लेखाजोखाको लागि आधुनिक सुचना प्रविधिको उपयोग गरेर द्रुत आँकलन प्रणाली प्रक्रिया तयार गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
५.	आपत्कालीन अस्थायी आश्रयस्थलको लागि नगरमा खुल्ला क्षेत्र पहिचान गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
६.	प्रत्येक सार्वजनिक, सरकारी र व्यवसायिक भवनमा आपत्कालीन निकासी मार्ग (Evacuation route) र आपत्कालीन भेला हुने स्थान (Assembly point) छुट्याई विपद् पूवतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गर्ने र गराउने	२०७९ बैशाख भित्र	सबै सम्बन्धित कार्यालयहरु		सम्बन्धित कार्यालयहरु
७.	वडामा भएका सामुदायिक भवनहरुमा आपत्कालीन अस्थायी आश्रयस्थल तथा क्वारेन्टिन सञ्चालनको लागि सडक, खानेपानी तथा सरसफाईका पूर्वाधार तयार गर्ने	२०७९ बैशाख भित्र	पहिचान गरिएका स्थानहरु	आवश्यक्ता अनुसार	पूर्वाधार विकास शाखा
८.	प्रत्येक वडामा आपत्कालीन आश्रयस्थल तथा क्वारेन्टिन/आईसोलेसन सेन्टरमा प्रयोग गर्न सकिने सुरक्षित सामुदायिक भवनको पहिचान/निर्माण गर्ने	नियमित	वडा	प्रत्येक वडामा कम्तिमा १	पूर्वाधार विकास शाखा वडा कार्यालय
९.	विपद्बाट हुने मानवीय क्षती, बालीमा हुने क्षती, पशु, घर तथा सम्पत्तिको लागि कार्यविधि बनाई बीमा गर्न प्रोत्साहन गर्ने	२०७९ जेष्ठ भित्र	नगरपालिका क्षेत्र		नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

१०.	विपद् जोखिम व्यवस्थापनकालागि समुदायमा आधारित संस्थाहरु, स्थानीय गैर संस्थाहरु, स्थायी प्रकृतीका उपभोक्त समितिहरु र नागरिक संस्थाहरुबीच सहकार्यको लागि संयन्त्र तयार गर्ने	२०७९ जेष्ठ भित्र	नगरपालिका क्षेत्र		नगर/वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
११.	नगर क्षेत्रका प्रमुख प्रकोपहरु (भुकम्प, आगलागी र सडक दुर्घटना, महामारी नियन्त्रण) को लागि परिदृष्यम ाआधारित कृतिम घटना अभ्यास नियमित सञ्चालन गर्ने	नियमित	नगरपालिका क्षेत्र	वार्षिक	नगर/वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
१२.	नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना वार्षिक रुपमा अद्यावधिक गर्ने	नियमित	नगरपालिका	वार्षिक	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
१३.	सबै विषयगत क्षेत्रको कार्यतालिका बनाएर नियमित बैठक बस्ने	नियमित	नगरपालिका	त्रैमासिक	सबै विषयगत क्षेत्र

३.२ पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना

यस नगरपालिकामा पर्न सक्ने विपद् त्यसको पूर्वानुमानित आँकलनका आधारमा देहायबमोजि ७ वटा विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारीका कार्यहरु निर्धारण गरिएको छ । उक्त क्रियाकलापहरु कार्यान्वयनको जिम्मेवारी सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रको हुनेछ भने आवश्यक्ता अनुसार अन्य निकायवा क्षेत्रसँग समन्वय गरी काम गर्नेछन् ।

३.२.१ समन्वय, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र

क्रं सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय र सहयोग
१.	वडा तहमा गठन भएका खोज, उद्धार टोलीलाई तालिम दिएर प्रथम सामुदायिक उद्धारक (First Community Responder)तयार गर्ने	२०७९ जेष्ठ भित्र	वडा	१३	सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, अन्य सभ्केदार संस्थाहरु
२.	खोज तथा उद्धारको लागि आवश्य उपकरण तथा सामाग्रीहरुको आँकलन गरी खरीद गर्ने	२०७९ जेष्ठ भित्र	नगरपालिका	१	सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, अन्य सभ्केदार संस्थाहरु
३.	खोज तथा उद्धार टोली परिचालनको लागि न्युनतम खोज तथा उद्धारका सामाग्री खरिद गरी तयारी अवस्थामा राख्ने	२०७९ जेष्ठ भित्र	वडा	१३	सुरक्षा निकाय, वडा कार्यालय
४.	खोज तथा उद्धारकालागि प्रयोग गर्न सकिने सवारी साधनहरु र एम्बुलेन्सहरुको सुची र सम्पर्क व्यक्तिको विवरण तयार गर्ने	नियमित	नगरपालिका	१	सम्बन्धित कार्यालय
५.	सबै विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरु तथा सरोकारवाला निकाय र संस्थाहरुको सम्पर्क ठेगाना अद्यावधिक राख्ने	नियमित	नगरपालिका	१	सबै विषयगत क्षेत्र

३.२.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र

क्रं सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय र सहयोग
१.	नगरपालिकाका सबै वडाहरुमा स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाको समन्वयमा द्रुतप्रतिकार्य टोली(RRT) गठन गर्ने	तत्काल	वडा	१३	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
२.	नगरका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आपत्कालीन प्रयोजनकोलागि औषधिको बफर स्टक व्यवस्थापन गर्ने र औषधि उपलब्ध भएको सुनिश्चित गर्ने	नियमित	वडा	स्वास्थ्य संस्था अनुसार	सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था
३.	वडा तहमा प्राथमिक उपचार कार्यदल गठन गर्ने	तत्काल	वडा	१३	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
४.	स्वास्थ्यकर्मी, महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविक र वडा स्तरीय कार्यदलका सदस्यहरुकोलागि प्राथमिक उपचार तालिम सञ्चालन गर्ने	नियमित	वडा	१३	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, सुरक्षा निकाय
५.	समुदायमा जनस्वास्थ्य सम्बन्धि जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	नियमित	वडा	१३	नगर/वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
६.	विपद्को समयमा गर्भवती तथा सुत्केरी महिला र बालबालिकाहरुमा पोषण आवश्यक्ता पुर्तिकालागि पुरक खाना आवश्यक्ताको आँकलन गर्ने	आवश्यक्ता अनुसार	नगरपालिका	१	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
७.	आपत्कालीन अवस्थामा घाईतेहरुको थप उपचारको लागि रिफरल प्रकृया तय गर्ने	आवश्यक्ता अनुसार	नगरपालिका	१	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

३.२.३ आपतकालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र

क्रं सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय र सहयोग
१.	अस्थायी आश्रयस्थल, खाद्यतथा गैर खाद्य सामाग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रका सदस्य संस्थाहरुको सम्पर्क ठेगाना अद्यावधिक राख्ने	नियमित	नगरपालिक	१	सम्बन्धित संस्था
२.	नगरमा भएकाहेभी ईक्वीपमेन्ट, ढुवानीका साधनहरु त्था सवारी साधनहरुको लगत तयार गरी आपत्कालीन अवस्थामा प्रयोग गर्न निजी क्षेत्रसंग सम्झौता गर्ने	२०७९ जेष्ठ	नगरपालिका	१	सम्बन्धित संस्था
३.	नगरपालिकामा कम्तिमा प्रत्येक वडामा १०० परिवारकोलागि आवश्य पर्ने गैर खाद्य साामाग्री सेटको स्टक राख्ने	२०७९ जेष्ठ	वडा	१३	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी
४.	प्रत्येक वडामा कम्तिमा १०० परिवारका लागि अस्थायी आश्रयको लागि बहुप्रकोपबाट सुरक्षित स्थान पहिचान गरी राख्ने	२०७९ जेष्ठ	वडा	१३	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति,
५.	नगरमा कम्तिमा ३०० परिवार तथा १५०० जनसंख्याकोलागि आवश्यक पर्ने गैर खाद्य	२०७९ जेष्ठ	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा

	सामाग्री भण्डारणको क्षमता भएको गोदामघरको व्यवस्था गर्ने				
६.	पहिचान गरिएको स्थानमा अस्थायी आश्रयस्थलकालागि आवश्यक पूर्वाधार, खानेपानी, सरसफाईको प्रबन्ध तथा तत्काल टहरा बनाउन सक्ने व्यवस्था गर्ने	२०७९ जेष्ठ	नगरपालिका	आवश्यक्ता अनुसार	पूर्वाधार विकास शाखा
७.	पहिचान गरिएका वा तयार गरिएका अस्थायी आश्रयस्थलका सञ्चालन र सुबिधाहरु महामारीको समयमा क्वारेन्टिन एवम् आईसोलेसन केन्द्रको रुपमा प्रयोग गर्न सक्ने र स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्न मिल्ने गरी विकास गर्ने	२०७९ जेष्ठ	नगरपालिका	आवश्यक्ता अनुसार	पूर्वाधार विकास शाखा

३.२.४ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्च्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र

क्रं सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय र सहयोग
१.	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन सम्बन्धि आवश्यक्ताको आँकलन गर्ने	२०७९ जेष्ठ	नगरपालिका	१	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन शाखा
२.	विपद् लेखाजोखा टोलीलाई खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्रको विपद् सुचना संकलनको तालिम दिने	२०७९ जेष्ठ	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा
३.	कम्तिमा ५०० परिवारलाई पुग्ने आपत्कालीन सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन सामाग्री भण्डारणको व्यवस्था मिलाउने	२०७९ जेष्ठ	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा
४.	आपत्कालीन आश्रयस्थल वा आश्रयस्थल पहिचान गरिएका खुल्ला क्षेत्रमा खानेपानी आपुर्तिको श्रोत र आवश्यक सामाग्रीको प्रबन्ध गर्ने	२०७९ जेष्ठ	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा
५.	रेडियो, टि.भि., पत्रपत्रिका र सामाजिक मिडिया मार्फत सरसफाई सम्बन्धि चेतनामुलक कार्यक्रम प्रसारण गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	नियमित	सम्बन्धित शाखा
६.	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरुको सम्पर्क अद्यावधिक राख्ने	तत्कालन	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा

३.२.५ संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र

क्रं सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय र सहयोग
१.	सबै विषयगत क्षेत्रलाई महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिकको संरक्षणका तरीकाहरु बारे जानकारी दिने	निरन्तर	नगरपालिका	सबै विषयगत क्षेत्र	महिला तथा बालबालिका शाखा

२.	विपद्को समयमा संरक्षण एवम् सुरक्षाका लागि चाहिने सामाग्रीहरु खरीद गरेर भण्डारण गर्ने	निरन्तर	नगरपालिका	अनुमानित आंकलन अनुसार	महिला तथा बालबालिका शाखा
३.	विद्यालयका शिक्षक र महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकलाई आधारभुत मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धि तालिमदिने	निरन्तर	नगरपालिका	सबै वडा र विद्यालय	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, सुरक्षानिकाय
४.	सबै विद्यालयमा विद्यालय सुरक्षा कार्यान्वयन कार्यविधि बमोजिम सुरक्षित विद्यालयका न्यूनतम् गतिविधि सञ्चालन गर्न सहजीकरण गर्ने	निरन्तर/ तत्काल	विद्यालय	सबै विद्यालय	महिला तथा बालबालिका शाखा
५.	विद्यालयहरुको संकटासन्नता तथा क्षमता लेखाजोखाको लागि सहयोग गर्ने	तत्काल	विद्यालय	सबै विद्यालय	महिला तथा बालबालिका शाखा र अन्य सम्बन्धित निकायहरु
६.	विद्यालयहरुको सिकाईलाई निरन्तरता दिन र पूर्वतयारी सहितको विद्यालय सुरक्षा योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्ने	२०७९ आषाढ	विद्यालय	सबै विद्यालय	सम्बन्धित शाखा
७.	विद्यालय व्यवस्थापन समिति तथा प्रध्यानाध्यापकहरुलाई विद्यालय सुरक्षा सम्बन्धि तालिम दिने	२०७९ बैशाख	विद्यालय	सबै विद्यालय	महिला तथा बालबालिका शाखा र अन्य सम्बन्धित निकाय
८.	कृत्रिम घटना तथा सिमुलेसन अभ्यास सञ्चालन गर्न नगरपालिका र विद्यालयहरुसंग समन्वय गर्ने	निरन्तर	विद्यालय	सबै विद्यालय	सम्बन्धित शाखा
९.	वैकल्पिक सिकाई सञ्चालनकालागि कार्यविधि र सामाग्री तयारी अवस्थामा राख्ने	तत्काल	नगरपालिका	सबै विद्यालय	सम्बन्धित शाखा
१०.	सबै विद्यालयहरुमा अस्थायी सिकाई केन्द्र सञ्चालनकालागि आवश्यक सामाग्रीहरु तयारी अवस्थामा राख्ने	तत्काल	विद्यालय	सबै विद्यालय	सम्बन्धित शाखा
११.	संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरुको सम्पर्क अद्यावधिक गर्ने	२०७९ बैशाष भित्र	नगरपालिका	सबै शिक्षा विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरुको	महिला तथा बालबालिका शाखा

३.२.६ विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र

क्र सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय र सहयोग
१.	नगर आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र मार्फत विपद् सम्बन्धि सुचना संकलन, व्यवस्थापन र प्रशारणको व्यवस्था मिलाउने		नगरपालिका	१	जिल्ला आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्र
२.	वडा तहमा विपद् लेखाजोखा टोली तयार गर्ने	२०७९ बैशाख	वडा	१३	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी
३.	विपद् लेखाजोखा टोलीका सदस्यहरुलाई विपद् लेखाजोखा सम्बन्धि तालिम दिने	२०७९ बैशाख	वडा	१३	सुरक्षा निकाय, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी
४.	समुदाय स्तरमा विपद्को समयमा सुचना प्रवाह गर्न SMSमार्फत सुचना प्रसार गर्ने समुहगत प्रणालीको विकास गर्ने	२०७९ बैशाख	नगरपालिका	१	मोबाईल सेवा प्रदायक
५.	स्थानीय रेडियो FM तथा अन्य सामाजिक मिडियाबाट जनचेतनामूलक सन्देशहरु प्रवाह गर्ने	निरन्तर	नगरपालिका	१	मिडियाकर्मी
६.	नगरपालिकाको विपद् सम्बन्धि सम्पूर्ण सुचना तथा गतिविधिहरु नियमित अद्यावधिक गर्ने	निरन्तर	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा तथा नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
७.	विपद् सुचना प्रवाह प्रकृया तय गरी वस्तीमा भएका घटनाको तत्काल स्थानीय आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा अद्यावधिक हुने प्रबन्ध मिलाउने	निरन्तर	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा तथा नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

३.२.७ जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र

क्र सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय र सहयोग
१.	जोखिम संवेदनशील भू-उपयोग योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने गराउने	२०७९ जेष्ठ	नगरपालिका	१	सम्बन्धित शाखा
२.	पूर्ण रुपमा भवन आचार संहिता कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्ने गराउने	२०७९ जेष्ठ	नगरपालिका	१३	सम्बन्धित शाखा
३.	जोखिमयुक्त क्षेत्रहरुको दोहन र अतिक्रमणमा नियन्त्रण गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१३	सम्बन्धित शाखा
४.	पहिचान गरिएका आपत्कालीन आश्रयस्थलमा अस्थायी आवास, सरसफाई, खानेपानी, सडक र बिजुलीको पूर्वाधार तयार गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१३	सम्बन्धित शाखा
५.	ग्रामीण सडक निर्माण जस्ता पूर्वाधार विकास गर्दा प्राविधिक र वातावरणीय अध्ययन अनुसार विपद् जोखिम नबढ्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	-	सम्बन्धित शाखा
६.	संरचना तथा पूर्वाधारको पुनर्निर्माण अझ राम्रो थप बलियोको मान्यता अनुरुप गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	-	सम्बन्धित शाखा

७.	विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरुको सम्पर्क विवरण अद्यावधिक राख्ने र विषयगत क्षेत्रको नियमित बैठक गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	-	सम्बन्धित शाखा

३.३ आपत्कालीन प्रतिकार्य (कार्यविधि) योजना

आपत्कालीन प्रतिकार्य योजनामा विपद्को समय र विपद् पश्चात तुरुन्तै चाल्नुपर्ने खोज, उद्धार, उपचार एवम् जोखिम क्षेत्रबाट प्रभावितहरुलाई सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण राहत वितरणका र विपद् लेखाजोखा तथा सुचना व्यवस्थापन र संप्रेषणका क्रियाकलापहरु सहित प्रत्येक विषयगत क्षेत्र परिचालनको समय तालिका सहितको कार्यविधि समावेश गरिएको छ । यसकालागि देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरु तर्जुमा गरिएको छ :

३.३.१ समग्र व्यवसथापन, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र

समय	क्रं.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धि क्रियाकलापहरु	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१.	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति आकस्मिक वैठक बसी हरेक विषयगत क्षेत्रलाई तयारी अवस्थामा रहन निर्देशन दिने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२.	समन्वय, खोज तथा उद्धार विषगत क्षेत्रको आकस्मिक वैठक बस्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	३.	खोज, उद्धार र सुरक्षाको लागि सुरक्षाकर्मी परिचालन गर्ने	सुरक्षानिकाय
	४.	खोज तथा उद्धारकालागि आवश्यक सामाग्री र यातायातको बन्दोबस्त गर्ने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	५.	घाईतेहरुको शिघ्र उद्धार गर्ने र बेपत्ताहरुको खोजी कार्यलाई तीब्रता दिने	सुरक्षा निकाय
	६.	सम्भावित जोखिम क्षेत्रका समुदायको सुरक्षित स्थानान्तरण गर्ने	सुरक्षा निकाय, वडा समिति
	७.	घाईतेहरुको तत्काल प्राथमिक उपचारकालागि आवश्यक समन्वय गर्ने	प्राथकि उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र
	८.	मृतकहरुको पहिचान गरी मुचुल्का गरेर शव आफन्तको जिम्मा लगाउने	वडा समिति
२४ घण्टा देखि ७दिनसम्म	९.	खोज तथा उद्धार कार्यलाई आवश्यक्ताअनुसार निरन्तरता दिने	सुरक्षा निकाय
	१०.	२४ घण्टाको कामको प्रगती समीक्षा गरी थपखोज तथा उद्धार कार्य अघि बढाउने	सुरक्षा निकाय
	११.	प्रभावितहरुको व्यक्तिगत सम्पत्ति तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको सुरक्षाको लागि सुरक्षाकर्मी परिचालन गर्ने	सुरक्षा निकाय
	१२.	आवश्यक्ता अनुसार शव व्यवस्थापनकार्यलाई निरन्तरता दिने	सुरक्षा निकाय
	१३.	बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक दुत लेखाजोखा गर्नको लागि सबै विषयगत क्षेत्रलाई समन्वय तथा परिचालन गर्ने	सुरक्षा निकाय
	१४.	विपद्को घटनाको प्रकृती हेरी आवश्यक्ता अनुसार जिल्ला, प्रदेश तथा सङ्घ सरकारसंग समन्वय गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
७दिन देखि १महिना	१५.	आवश्यक्ता अनुसार खोज उद्धार कार्यलाई निरन्तरता दिने	सुरक्षा निकाय
	१६.	विपद्मा हराएका वा नष्ट भएका अत्यावश्यक दस्तावेजहरुको लगत सङ्कलन गर्ने	वडा कार्यालय, सुरक्षा निकाय
	१७.	हराएकावा नष्ट भएकाकागजातहरुको पुनर्निर्माण तत्काल गर्ने	वडा कार्यालय
	१८.	विषयगत क्षेत्रको विस्तृत लेखाजोखाको आधारमा विपद्बाट भएको क्षतीको लागि पुनर्स्थापना योजना तयार गर्न समन्वय गर्ने	सबै विषयगत क्षेत्र

	१९.	विपद् पश्चात आवश्यक्ता लेखाजोखाको आधारमा नगरपालिकाको पुनर्निर्माण योजना तयार गर्न समन्वय गर्ने	सबै विषयगत क्षेत्र

३.३.२ प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धि क्रियाकलापहरु	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१.	प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक वैठक बसेर अवस्थाको विश्लेषण गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२.	घाईतेको खोज तथा उद्धारसँगै प्राथमिक उपचारकालागि प्राथमिक उपचार टोली परिचालन गर्ने	समन्वय, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र
	३.	विपद् प्रभावित क्षेत्रमा प्राथमिक उपचार डेस्क स्थापना गरी सेवा सञ्चालन गर्ने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	४.	गम्भीर अवस्थाका घाईतेहरुलाई थपउ पचारको लागि रिफर गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	५.	दीर्घ रोगीहरु पहिचान गरी उनिहरुको लागिऔषधि तथा उपचार सेवाउ पलब्ध गराउने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र
२४ घण्टा देखि ७ दिन	६.	मपदण्ड अनुसार शुद्ध पिउने पानी र प्रभावितहरुको अवस्था अनुसार पोषणयुक्त खानाको सुनिश्चितता गर्ने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्च्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र, खाद्यविषय क्षेत्र
	७.	विपद् प्रभावित क्षेत्र तथा अस्थायी आश्रयस्थलमा नियमित औषधि उपचारका साथसाथै गर्भवती जाँच, सुत्केरी र परिवार जियोजन सेवालाई निरन्तरता दिने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्यत था गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	८.	मनोसामाजिक परामर्श सेवा सञ्चालनलाई आवश्यक्ता अनुसार निरन्तरता दिने	संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र
	९.	अस्थायी आश्रयस्थल तथा प्रभावित समुदायमा महामारीजन्य विपद् फैलिन नदिन रोकथामका उपायहरु अपनाउने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्च्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
७ दिन देखि १ महिना	१०.	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको विषयगत आवश्यक्ता लेखाजोखा गरी पुनर्स्थापना योजन तयार गर्ने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र
	११.	आवश्यक्ता अनुसार स्वास्थ्य उपचार र सेवाप्रवाहलाई निरन्तरता दिने	प्राथकि उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषय क्षेत्र
	१२.	थ्प महामारी फैलिन नदिन रोकथामका उपायहरु निरन्तर गर्ने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्च्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
	१३.	स्वास्थ्य क्षेत्रको विपद् पछिको आवश्यक्तको लेखाजोखा गरी पुनर्निर्माण योजना तयार गर्ने	जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र

३.३.३ आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र

समय	क्र.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धि क्रियाकलापहरु	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१.	अस्थायी आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक वैठक बोलाउने र अवस्था विश्लेषण गर्ने, प्रभावित हुनसक्ने जनसंख्याको आँकलन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२.	विस्थापितहरुको लागि तत्काल अस्थायी बसोबासको प्रबन्ध गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	३.	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाकोलागि आवश्यक बन्दोबस्त गर्ने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र

	४.	उद्धारकर्मी, स्वास्थ्यकर्मी तथा घाईतेहरुको ओसारपसार र राहत सामग्रीको ओसारपसार गर्नकोलागि यातायातका साधनहरुको प्रबन्ध गर्ने	समन्वय, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र
	५.	विस्थापित तथा अस्थायी आश्रयस्थलमा रहेका सबै परिवारका लागि तत्काल खानमिल्ने खाद्य सामाग्री उपलब्ध गराउने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	६.	विपद् प्रभावितहरुलाई गर्मीको समयमा झुल र जाडो समयमा न्यानो कपडाको प्रबन्ध गर्ने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
२४ घण्टा देखि ७ दिन	७.	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखाका आधारमा आगामी एक महिनाको लागि खाद्य तथा गैर खाद्य आवश्यक्ताको आँकलन गर्ने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र
	८.	प्रभावितहरुको लागि अस्थायी आश्रयस्थलमा बसोबासको प्रवन्ध गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	९.	आश्रयस्थलमा शौचालय, खानेपानी, सरसफाई तथा औषधि उपचारकोलागि अन्य विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्च्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
	१०.	विस्थापित तथा अस्थायी आश्रयस्थलमा रहेका सबै परिवारको लागि खाद्य सामाग्री, खाना पकाउने भाँडाकुँडा र ओढ्ने ओछ्याउने सामाग्री उपलब्ध गराउने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	११.	अपांगता भएका व्यक्ति, एकल महिला र पुरुषकालागि उपयुक्त आश्रयस्थलको प्रबन्ध गर्ने	संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र
	१२.	विपद्को कारण आघातमा रहेका व्यक्तिहरुलाई आश्रयस्थलमा नै मनोसामाजिक परामर्श सेवाप्रदान गर्ने प्रबन्ध गर्ने	संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र
	१३.	अस्थायी आश्रयस्थलमा बालबालिकालाई खेल्ने ठाँउको प्रबन्ध गर्ने	संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र
७ देखि १ महिना	१४.	आवश्यक्ता अनुसार विस्थापितहरुलाई घर फर्किने वातावरण तयार गरी घर फर्काउने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१५.	भौतिक संरचना पुनर्निर्माणकालागि आवश्यक काठ सहुलियत दरमा उपलब्ध गराउन सामुदायिक वनउपभोक्ता समुहसँग समन्वय गर्ने	सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति
	१६.	अस्थायी आश्रयस्थलमा रहेका बालबालिकाको सिचाई निरन्तरताकोलागि नगरपालिकाको शिक्षा र शिक्षा विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने	संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र
	१७.	विपद् पश्चातको लेखाजोखाको लागि आवश्य बन्दोबस्त मिलाउने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र

३.३.४ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनविषय क्षेत्र

समय	क्रं.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धिक्रियाकलापहरु	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१.	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बसीअवस्थाको विश्लेषण गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२.	प्रभावित समुदायतथा अस्थायी आश्रयस्थलमा शुद्ध पिउने पानी, तथा सरसफाईको लागि मापदण्ड अनुसारको आवश्यकपानीको प्रबन्ध गर्ने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	३.	खानेपानी तथा सरसफाई आवश्यक्ताको आँकलन गर्ने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र
	४.	अस्थायी आश्रयस्थलमा सरसफाईका अस्थायी संरचनाहरु तयार गर्ने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	५.	प्रभावित समुदायमा सामान्य क्षती भएका खानेपानी तथा सरसफाईका संरचनाहरु तत्काल मर्मत गर्ने	जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र

२४ घण्टा देखि ७ दिन	६.	खानेपानी शुद्धीकरणका विधिहरु समुदायलाई जानकारी गराउने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्च्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
	७.	अस्थायी आश्रयस्थलको फोहोरमैला व्यवस्थापनको प्रबन्ध गर्ने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्च्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
	८.	अस्थायी आश्रयस्थलमा नियमित स्वास्थ्य खानेपानी तथा सरसफाई शिक्षा प्रवर्द्धन गर्ने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्च्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
	९.	खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको पुनर्स्थापना योजना तयार गर्ने	जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र
	१०.	अस्थायी आश्रयस्थलमा मापदण्ड अनुसारको खानेपानी र सरसफाईको प्रबन्ध नियमित गर्ने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्च्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
७ देखि १ महिना	११	अस्थायी आश्रयस्थलमा मापदण्ड अनुसारको खानेपानी र सरसफाईको प्रबन्ध नियमित गर्ने	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्च्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
	१२.	खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको क्षेत्रगत आवश्यक्ताको लेखाजोखा गर्ने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र
	१३.	अस्थायी सिकाई केन्द्रहरुमा खानेपानी तथा सरसफाईको प्रबन्ध गर्ने	संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र
	१४.	विपद् पछिको क्षेत्रगत आवश्यक्ताका आधारमा खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको पुनर्निर्माण योजना तयार गर्ने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र

३.३.५ संरक्षण तथा शिक्षा विषय क्षेत्र

समय	क्रं.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धि क्रियाकलापहरु	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१.	संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्रको आकस्मिक वैठक बसी अवस्थाको विश्लेषण गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२.	अवस्था अनुसार आपत्कालीन प्रतिकार्यकोलागि विद्यालय बन्द गर्नुपर्ने भएमा बन्द गर्न नगर विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सिफारिस गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	३.	विद्यालयको क्षती तथा शिक्षक विद्यार्थीको अवस्था आँकलन गरी खोज उद्धारमा सहयोग गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा, नेपाल रेडक्रस सोसाईटी
	४.	आवश्यक्ता अनुसार प्रभावितहरुलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी
२४ घण्टा देखि ७दिन	५.	शिक्षा क्षेत्रमा भएको क्षतीको प्रारम्भिक विवरण संकलन गरी आवश्यक्ता आँकलन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	६.	विपद्का कारण हराएका वा छुट्टिएका बालबालिकाहरुलाई अभिभावकसँग पुनर्मिलन गराउने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	७.	प्रभावित महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र जेष्ठ नागरिकलाई संरक्षण दिने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	८.	आवश्यक्ता अनुसार मनोसामाजिक परामर्श कार्यशाला सञ्चालन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	९.	नेपाल प्रहरी र स्थानीय सामाजिक संस्थाहरुबीच संयन्त्र तयार गरी बाहिरबाट आउने व्यक्तिहरु मथि निगरानी राख्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१०.	विपद्बाट प्रभावित समुदाय तथा अस्थायी आश्रयस्थलमा सामाजिक र लैंगिक विभेद नभएको सुनिश्चित गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	११.	मनव बेचबिखन, ओसारपसार र अपहरण जोखिमन्यूनीकरणकालागि नगरपालिकाको सिमानाकाहरुमा नागरिक सुरक्षा चेक पोष्ट स्थापना गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

	१२.	शिक्षा क्षेत्रमा भएको क्षतीको प्रारम्भिक विवरण सङ्कलन गरी आवश्यक्ता आँकलन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१३.	सिकाईलाई निरन्तरता दिनकोलागि कार्ययोजना क्रियाशील गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१४.	तत्काल विद्यलय सञ्चालन हुनसक्ने अवस्थामा अस्थायी सिकाई केन्द्र स्थापना गरी सिकाई सुचारु गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१५.	अस्थायी सिकाई केन्द्र पनि सञ्चालन हुन नसक्ने अवस्थामा वैकल्पिक विधिबाट सिकाई सुचारु गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१६.	शिक्षकहरुकालागि आपत्कालीन शिक्षा सम्बन्धिअभिमुखीकरण कार्यशाला सञ्चालन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१७.	अस्थायी सिकाई केन्द्रहरुमा छात्रा विद्यार्थीहरुमाथि हुन सक्ने हिंसा रोक्नकालागि सुरक्षा संयन्त्र निर्माण गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
७ देखि १महिना	१८.	बालबालिकाहरुलाई विद्यालय फर्कने वातावरण बनाउन अभिभावकहरुसंग समुदायमा छलफल गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१९.	विपद् प्रभावित विद्यार्थीहरुकोलागि अवस्था र आवश्यक्ता अनुसार विद्यालय पोशाक, पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्रीहरु उपलब्ध गराउने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२०.	विपद् प्रभावित समुदाय वा अस्थायी आश्रयस्थलमा महिला तथा किशोरीमाथि हुने हिंसाका गतिविधिहरुलाई निगरानी राख्ने र विशेष संरक्षणको व्यवस्था मिलाउने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२१.	विद्यालय आउने जाने बाटोहरु भत्किएको बिग्रिएको भए मर्मत गराउने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२२.	बलबालिकाकालागि मनोरन्जनात्मक क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२३.	गम्भीर प्रकृतिको अवस्था बाहेक सामान्यत विपद्को घटना भएको १० दिन सम्ममा सिकाई सुचारु गर्ने प्रबन्ध गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२४.	विपद् पछिको आवश्यक्ता लेखाजोखा गरी संरक्षण तथा शिक्षा क्षेत्रको पुनर्निर्माण योजना तयार गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

३.३.६ जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्र

समय	क्रं.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धि क्रियाकलापहरु	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१.	जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापना तथा शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बसी अवस्थाको विश्लेषण गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२.	विपद्बाट क्षती भएका सडक, सञ्चार तथा विद्युत पूर्वाधार सुचारु गर्न पहल गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
२४ घण्टा देखि ७ दिन	३.	पुनर्स्थापनाकालागि आवश्यक पूर्वाधारहरुको आवश्यक्ता लेखाजोखा गर्ने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र
	४.	अस्थायी आश्रयस्थलमा आधारभुत अस्थायी पूर्वाधारहरु निर्माण गर्ने	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
	५.	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा(IRA) को आधारमा तत्कालको लागि प्राथमिकता तय गर्ने	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
	६.	आफ्नो घर फर्कने चाहने विस्थापितहरुलाई समुदायमा पुनर्स्थापित गर्ने प्रक्रृया तय गरी पुनर्स्थापित गर्ने	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र

७ देखि १ महिना	७.	क्षेत्रगत विस्तृत लेखाजोखाको आधारमा क्षेत्रगत पुनर्स्थापन योजना तयार गर्ने	विपद् लेखाजोखा विषयगत क्षेत्र
	८.	सामान्य क्षती भएका पूर्वाधार तथा संरचनाहरुको मर्मत तथा सम्भार गरेर सेवा सुचारु गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	९.	विपद् पछिको आवश्यक्ताको लेखाजोखाको आधारमा नगरपालिकाको पुनर्निर्माण योजना तयार गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	१०.	पुनर्निर्माण नसकिएसम्म कार्य जारी राख्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

३.३.७ विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र

समय	क्रं.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धि क्रियाकलापहरु	समन्वय/सहयोग
० देखि २४ घण्टा	१.	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्रको आकस्मिक बैठक बसी अवस्थाको विश्लेषण गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	२.	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा(IRA) तुरुन्त सञ्चालन गरी खोज तथा उद्धार र राहत व्यवस्थापनमा सहयोग गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	३.	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा(IRA) को सुचना सबै विषय क्षेत्रलाई उपलब्ध गराउने	सबै विषयगत क्षेत्र
	४.	विपद्को प्रारम्भिक विवरण नगर आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रमा अद्यावधिक गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
२४ घण्टा देखि ७ दिन	५.	विपद्को क्षतीको विवरण नियमित अद्यावधिक गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	६.	क्षेत्रगत प्रारम्भिक लेखाजोखाकालागि जनशक्ति परिचालन गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	७.	क्षेत्रगत लेखाजोखा विवरण उपलब्ध गराई सबै विषगत क्षेत्रलाई पुनर्स्थापना योजना बनाउन सहयोग गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
	८.	विपद् प्रभावित क्षेत्र अन्तर्गत बजार क्षेत्रको लेखाजोखा (आवश्यक सामाग्रीको उपलब्धता र प्रतिस्पर्धात्मक मुल्यको अवस्था) गर्ने	विषयगत क्षेत्र
७ देखि १ महिना	९.	विपद्को क्षतीको विवरण नियमित अद्यावधिक गर्ने	विषयगत क्षेत्र
	१०.	विपद् पछिको आवश्यक्ताको लेखाजोखा गर्न विषयगत क्षेत्रलाई सहयोग गर्ने	सबै विषयगत क्षेत्र
	११.	क्षेत्रगत पुनर्निर्माण योजनातयार गर्न विषयगत क्षेत्रलाई सहयोग गर्ने	सबै विषयगत क्षेत्र

खण्ड चारः स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

नलगाड नगरपालिकाले विगत २ वर्षदेखि कोभिड-१९ को विश्वव्यापी महामारीको कारण स्वास्थ्य संकट भोगिरहेको छ । त्यसैगरी यो नगरपालिकामा अन्य स्वास्थ्य समस्या जस्तै झाडापखाला, हैजा, म्यादे ज्वरो जस्ता स्वास्थ्य समस्या बेलाबेलामा देखिने गरेका छन् । बर्षेनी पहिरो तथा बाढी जाने भएकले पानिजन्य समस्याहरु देखापर्ने गरेका छन् । कोभिड-१९ बाट यस नगरपालिकामा १८१ जना संक्रमित भएको र ६ जनाको दोस्रो लहरमा मृत्यु भएको थियो । २०७८ फाल्गुन २० गते सम्ममा १२ बर्ष माथिका ८४.१ प्रतिशतले पुर्ण खोप पाईसकेका छन् । कोभिड-१९ को पहिलो लहरमा सबै वडाहरुमा तथा नगरमा क्वारेन्टिनको स्थापना गरिएको थियो भने १० बेडको १ वटा आईसोलेसन सञ्चालन गरिएको थियो । कोभिड-१९ का जटिल बिरामीहरुलाई जाजरकोट जिल्ला अस्पताल, सुर्खेत तथा नेपालगञ्ज रिफर गरेको र सहुलियतमा एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराएको थियो । कोभिड-१९ महामारी नियन्त्रन, रोकथाम तथा प्रतिकार्य गर्ने क्रममा नगरपालिकासँग प्रतिकार्यको लागि स्पष्ट कार्ययोजना थिएन । यसकोलागि जनशक्ति र सामाग्री सहितको पूर्वतयारी पर्याप्त थिएन । थोरै जनशक्ति, स्वास्थ्य सुरक्षा सामाग्रीको अपर्याप्तता र अक्सिजन सहितको उपकरणको कमिका बावजुद कोभिड-१९ को पहिलो र दोस्रो लहरको प्रतिकार्य गरिएको थियो ।

नगरपालिकाको स्वास्थ्य संरचना तथा स्वास्थ्य विषयगत क्षेत्रले अन्य विपद्को समयमा विपद्का कारण घाईते भएकाहरुलाई तत्काल उपचार र स्वास्थ्य सेवालाई नियमित गर्नकोलागि कामगर्दछ भने स्वास्थ्य संकटको अवस्थामा स्वास्थ्य संकटको रोकथाम, नियन्त्रण र व्यवस्थापनको लागि अग्र स्थानमा रहेर काम गर्दछ । यसमा अन्य विषयगत क्षेत्रले आ-आफ्नो क्षेत्रबाट सहयोग गर्दछन् । नगरमा हुनसक्ने स्वास्थ्य संकटलाई ध्यानमा राखी स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी एवम् प्रतिकार्यका देहायबमोजिमका क्रियाकलापहरु तय गरिएको छ ।

४.१ स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी कार्ययोजना

क्रं सं.	पूर्वतयारीका कार्यहरु	समय	स्थान	परिमाण	समन्वय र सहयोग
१.	नगरपालिकमा रहेका सबै स्वास्थ्य संस्था तथा अस्पतालहरुको आपत्कालिन योजना तयार गर्ने गराउने	तत्काल	स्वास्थ्य संस्था	सबै स्वास्थ्य संस्था	नगर स्वास्थ्य शाखा
२.	नगरपालिका र वडा तहमा द्रुत प्रतिकार्य टोली गठन गर्ने	तत्काल	वडा	१३	नगरपालिका
३.	सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आपत्कालीन स्वास्थ्य प्रतिकार्य नमुना अभ्यास गर्ने गराउने	नियमित	स्वास्थ्य संस्था	सबै स्वास्थ्य संस्था	नगरपालिका
४.	नगरपालिका मातहत रहेका अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुको सेवा बेड संख्या तथा क्षमता अद्यावधिक गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	सबै स्वास्थ्य संस्था	नगर स्वास्थ्य शाखा
५.	नगरपालिकाका विभिन्न स्वास्थ्य संस्थाहरुमा रहेका स्वास्थ्य जनशक्तिको विवरण अद्यावधिक गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	सबै स्वास्थ्य संस्था	नगर स्वास्थ्य शाखा

६.	नगरको स्वास्थ्य संकट सम्बन्धि विवरण स्वास्थ्य पाश्वचित्र र नगर आपत्कालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा अद्यावधिक गर्ने	२०७९ जेष्ठ	नगरपालिका	१	आपत्कालिन स्वास्थ्य सञ्चालन केन्द्र
७.	महामारीजन्य स्वास्थ्य संकटको समयमा नगरपालिकाको सेवा सञ्चालन सम्बन्धि स्वास्थ्य प्रोटोकल तयार गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	नगर स्वास्थ्य शाखा
८.	स्वास्थ्य संकटको समयमा नगरपालिकाको स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन सम्बन्धि कार्यविधि तयार गर्ने	२०७९ जेष्ठ	नगरपालिका	१	स्वास्थ्य संस्थाहरु
९.	महामारीको समयमा जनस्वास्थ्य सेवा (पोषण, खोप, सुरक्षित मातृत्व, बालस्वास्थ्य, परिवार योजना) उपलब्ध गराउने कार्यविधि तयार गर्ने	२०७९ जेष्ठ	नगरपालिका	१	नगर स्वास्थ्य शाखा
१०.	महामारीजन्य स्वास्थ्य संकटको समयमा विद्यालय तथा शैक्षिक संस्था सञ्चालन सम्बन्धि प्रोटोकल तयार गरी सेवा सञ्चालनको प्रबन्ध गर्ने	२०७९ जेष्ठ	नगरपालिका	सबै शैक्षिक संस्था	संरक्षण तथाशिक्षाविषय क्षेत्र
११.	उपचारका लागि बिरामी रेफर गर्न रेफरल पद्धति र रेफरल अस्पतालको व्यवस्था गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	सबै स्वास्थ्य संस्था
१२.	महामारी जस्तै झाडापखाला आदी प्रकोप क्षेत्र नक्साङ्कन गरी शुद्ध पिउने पानिको व्यवस्था गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	सबै वस्तीहरुमा	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वस्च्छता प्रवर्द्धन विषय क्षेत्र
१३.	अग्रपंक्तिमा कामगर्ने स्वास्थ्यकर्मी तथा सुरक्षाकर्मीकालागि व्यक्तिगत सुरक्षाका सामाग्रीको व्यवस्था गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	अग्रपंक्तीमा काम गर्ने सबैलाई	स्वास्थ्य संस्था र सुरक्षा निकाय
१४.	सबै कर्मचारीलाई सुरक्षा प्रोटोकल बारे जानकारी गराउने	तत्काल	नगरपालिका	कर्मचारी सबै	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति
१५.	महामारीको समयमा बाहीरबाट आउने व्यक्तिहरुलाई राख्न सम्भाबित आश्रयस्थल तथा होल्डिङ सेन्टर तयार गर्ने, क्वारेन्टिन र आईसोलेसनको प्रबन्ध मिलाउने		नगरपालिका	आवश्यक्ता अनुसार	आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्यतथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषय क्षेत्र
१६.	महामारीको समयमा सार्वजनिक यातायात सम्बन्धि प्रोटोकल तयार गर्ने	तत्काल	नगरपालिका	१	इातायात व्यवसायी
१७.	महामारीको समयमा आर्थिक क्षेत्र तथा बजार सञ्चालन सम्बन्धि प्रोटोकल तयार गर्ने		नगरपालिका	१	उद्योग बाणिज्य संघ
१८.	स्वास्थ्य संकट तथा महामारी नियन्त्रण र व्यवस्थापन सम्बन्धि स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी र द्रुत प्रतिकार्य टोलीलाई तालिम दिने	२०७८ जेष्ठ	नगरपालिका	सबै प्रतिकार्य टोली	स्वास्थ्य संस्थाहरु

४.२ स्वास्थ्य संकट प्रतिकार्य योजना

समय	क्रं.सं.	प्रतिकार्य सम्बन्धि क्रियाकलापहरु	समन्वय/सहयोग
	१.	नगरपालिका भित्र कुनै स्थान मामहामारी वा स्वास्थ्य संकट फैलिएमा स्वास्थ्य सेवा ऐन २०७५ तथा संक्रामक रोग नियन्त्रण ऐन २०२० बमोजिम स्वास्थ्य संकटग्रस्त क्षेत्र घोषणा गर्ने ।	जिल्ला प्रशासन कार्यालय
	२.	संकटग्रस्त क्षेत्रमा तत्काल प्रतिकार्यकोलागि द्रुतप्रतिकार्य टोली(RRT) परिचालन गर्ने	समग्र व्यवसथापन, खोज तथा उद्धार विषय क्षेत्र

० देखि २४ घण्टा	३.	स्वास्थ्य संकटग्रस्त क्षेत्र एवम् त्यस अवधिमा जनस्वास्थ्य सम्बन्धिका मापदण्ड/प्रोटोकल पूर्ण रुपमा पालना गर्ने गराउने	सुरक्षा निकाय
	४.	उच्च महामारी फैलिएको अवस्थामा नगरपालिका प्रवेशद्धारहरुमा कडाई गरि आवश्यक चेकजाँचको लागि स्वास्थ्य सहायता कक्ष सञ्चालन गर्ने	सुरक्षा निकाय
	५.	संक्रमीत तथा संक्रमीतको सम्पर्कमा आएकाहरुको खोजपड्ताल र परिक्षण गरी आवश्यक आईसोलेसन र उपचारको प्रबन्ध मिलाउने	स्वास्थ्य संस्थाहरु
	६.	जोखिमयुक्त क्षेत्रमा नियमित निसंक्रमिकरण गर्ने गराउने	स्वास्थ्य संस्थाहरु
२४ घण्टा देखि ७दिन	७.	सार्वजनिक ठाँउमा स्वास्थ्य सुचना सम्बन्धि पोस्टर, पम्पलेट टाँस्ने र समुदायलाई सार्वजनिक सुचना मार्फत जनचेनता फैलाउने	सञ्चार माध्यम
	८.	स्वास्थ्य संकटजन्य महामारीको समय संक्रमित र सामान्य बिरामीको लागि छुट्टाछुट्टै एम्बुलेन्सको व्यवस्था गर्ने	स्वास्थ्य संस्था
	९.	स्वास्थ्य संकटको समयमा पूर्णरुपमा सुरक्षा उपाय सहित नियमित स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्ने	स्वास्थ्य शाखा
	१०.	अन्य विपद्को कारणबाट फैलन सक्ने महामारीकोलागि तयारी अवस्थामा रहने	स्वास्थ्य शाखा, अन्य क्षेत्रहरु
७ देखि १महिना	११.	१ हप्ताको अवस्था विश्लेषण गरि परीस्थितिको आधारमा १ महिनाको कार्ययोजना तयार गर्ने	विपद् लेखाजोखा एवम् सुचना व्यवस्थापन विषय क्षेत्र
	१२.	संक्रमण रोग नियन्त्रण तथा रोकथाम कार्यलाई निरन्तरता दिने	अन्यक्षेत्र
	१३.	जनस्वास्थ्य सेवा (पोषण, खोप, सुरक्षित मातृत्व, बालस्वास्थ्य, परिवार योजना) सुरक्षित तरीकाले नियमित सञ्चालन गर्ने प्रबन्ध मिलाउने	स्वास्थ्य संस्थाहरु
	१४.	स्वास्थ्य संकट नियन्त्रण तथा रोकथाम सम्बन्धि सन्देशमुलक सामाग्रीहरु नियमित प्रशारण गर्ने	सञ्चार माध्यम
	१५.	परीस्थितिको नियमित मुल्यांकन गरी स्वास्थ्य संकटलाई हटाउने वा यथावत राख्ने कुराको निर्णय गर्ने	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति

खण्ड पाँचः कार्यन्वयन, अनुगमन तथा सिकाई योजना

५.१ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयन रणनीति

१. यस स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयनकालागि विपद् जोखिमन्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४, नियमावली २०७६ तथा स्वास्थ्य सेवा ऐन २०७५ र यस योजना प्रबन्ध भए बमोजिमका आवश्यक संस्थागत संरचना तयार गरिनेछ ।

२. नगरपालिकाको चालु आर्थिक वर्षको विपद् व्यवस्थापन शिर्षकको बजेटबाट प्राथमिकताका आधारमा कार्यान्वयनको शुरुवात गरिनेछ । क्रमशः आगामी वर्षको वार्षिक कार्यक्रममा यस योजनाको कार्यान्वयनकोलागि आवश्यक श्रोत व्यवस्थापन गरिनेछ ।

३. विकास साझेदार संस्थाहरु (द्धिपक्षीय, बहुपक्षीय, संयुक्त राष्ट्रसंघ अन्तर्गका निकायहरु र नेपाल रेडक्रस सोसाईटी) बाट प्राप्त हुने सहायता यस योजनाको कार्यान्वयनको लागि परिचालन गरिनेछ ।

४. निजी तथा व्यवसायिक क्षेत्रको व्यवसायिक, सामाजिक उत्तरदायित्व र अन्य पहल मार्फत निजी क्षेत्रको सहभागिता र सहायता विपद् पूर्वतयारीको लागि परिचालन गरिनेछ ।

५. नगरपालिकामा रहेका सामाजिक तथा सामुदायिक संस्थासँगभएको भौतिक, सामाजिक, आर्थिक तथामानवीयश्रोतलाई यस योजनाको कार्यान्वयनको लागिएकिकृत गरिनेछ ।

६. यस विपद् पूर्वतयारी तथाप्रतिकार्य योजनाले निर्दिष्ट गरेका विपद् जोखिमन्यूनिकरण र पूर्वतयारीकागतिविधिहरुलाई नगरपालिकाले सञ्चालन गर्ने नगर योजना, विषयगत योजनातथाकार्यक्रमहरुसँग समायोजन तथाएकिकरण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

७. यस योजनाको कार्यान्वयनको अवस्था अनुगमनको तथा मुल्याङ्कनकोलागि नगरपालिकाका उप-प्रमुखको संयोजकत्वमा एक अनुगमन समिति रहनेछ । उक्त अनुगमन समितिले अनुगमन गरी नगर विपद् व्यवस्थापन समिति समक्ष प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नेछ ।

८. नगरपालिकाको वेवसाईट (Website) मा विपद् व्यवस्थापन पोर्टल तयार गरी स्वास्थ्य संकट एवम् विपद्बाट भएको क्षति तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि भएका गतिविधिहरुको नियमित अद्यावधिक गरिनेछ ।

९. नगर विपद् व्यवस्थापन समितिले वर्षभरिको विपद्को अवस्था र गतिविधिलाई समेटेर नगर विपद् प्रतिवेदन सामान्य अवस्थामा वार्षिक रुपमा प्रकाशन गर्नेछ भने कुनै ठुलो विपद्को अवस्था अएमा आवश्यक्ताअनुसार प्रतिवेदनहरु प्रकाशित गरिनेछ ।

१०. यस योजनाको कार्यान्वयनबाट प्राप्त सिकाई तथा तत्कालीन आवश्यक्ताका आधारमा यस स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई वार्षिक रुपमा अद्यावधिक गर्दै लगिनेछ ।

५.२ श्रोत साधनको व्यवस्थापन

स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि नगरपालिकामा उपलब्ध श्रोत साधनको विवरण अनुसुची ३ मा राखिएको छ साथै यसको अतिरिक्त निम्नानुसार श्रोत साधन तथा उपरणको आवश्यक्ता आँकलन गरिएको छ ।

तालिका १३:श्रोत साधन तथा उपकरण आवश्यक्ता लेखाजोखा

विषय क्षेत्र	आवश्यक श्रोत, साधन तथा उपकरण	थप संख्यावा परिमाण	अनुमानित रकम
समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र	दमकल	१	१३००००००
	Fire extinguisher	२०	५०००००
	बेल्चा	१००	३०००००
	घैटी	१००	३०००००
	पाल	२५	६०००००
	गमबट	५० जोडी	२५०००
	लाईफ ज्याकेट	५०	७०००००
	सेफ्टी हेलमेट	६०	१३००००
	टर्च लाईट	६०	१२०००
	झटपट झोला	१३०	३३०००००
	थ्रो ब्याग	२०	११०००००
	शब-वाहान	१	३००००००
	स्टेचर	२०	४५०००००
प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र	प्राथमिक उपचार किट	३० थान	१००००
	स्यानीटाईजर	३० थान	१५००००
	पि.पि.ई. सेट	३०	६००००
	सर्जीकल तथा लुज ग्लोभ	५० थान	५००००
	साबुन तथा ह्यान्ड वास	१०० वटा	१५०००
	क्लोरिन झोल	२० लीटर	२००००
	आवश्यक औषधी	१/१ बक्स	२०००००
	ईमरजेन्सि किट	१५ थान	३००००
आपत्कालीन आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् बन्दोबस्ती विषयगत क्षेत्र	चामाल	३० क्विन्टल	३०००००
	अन्य खाद्य सामाग्री (तेल, दाल, नुन)	२० क्विन्टल	५०००००
	त्रिपाल लगायत अन्य सामाग्री	१०० थान	२०००००
	तयारी खाजा	१ क्विन्टल	३००००
	अस्थायी चर्पी निर्माण	१५ वटा	१५००००
खानेपानि सरसफाई तथा स्वास्थता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र	सरसफाई कीट	३० थान	३००००
	क्लोरीन झोल	१०० लीटर	१००००
	पि.ए. भाईल	२०० वटा	३०००००
	पाईप तथा अन्य सामाग्री	२० थान	५००००
आपत्कालीन संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र	बेल्चा	१०० वटा	५००००
	गैती	१०० वटा	२००००
	सब्बल	१०० वटा	२००००
	त्रिपाल	१०० वटा	४००००

	जस्तापाता	१०० थान	१५००००
	भाँडाकुँडा	१५ थान	१५००००
	आरा मेसीन	१५ थान	१५००००
विपद् लेखाजोखा एवम् सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र	स्वास्थ्यकर्मीहरु	३० जना	स्वयंसेवकका रुपमा
	नेपाली सेना	१५ जना	स्वयंसेवकका रुपमा
	नेपाल प्रहरी	१५ जना	स्वयंसेवकका रुपमा
	नगर प्रहरी	१३ जना	स्वयंसेवकका रुपमा
	तालिम प्राप्त नेपाल रेडक्रस सोसाईटीका उद्धारकर्मी	१३ जना	स्वयंसेवकका रुपमा

५.३ क्षमता विकास रणनीति र योजना

स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नकालागि दक्ष श्रोतव्यक्ति तथा संस्थाहरुको सहयोगमा नगरपालिका तथा विषयगत क्षेत्रको क्षमता विकासकालागि देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरु सञ्चालन गरिने छः

तलिका १४: क्षमता विकास रणनीति र योजना

क्रं. सं.	क्षमता विकासका क्रियाकलापहरु	जिम्मेवारी	समय तालिका
१	खोज तथा उद्धार सम्बन्धि तालिम	नलगाड नगरपालिकामा	२०७९ असार भित्र
२	अग्निरेखा(डडेलो नियन्त्रण) निमार्ण सम्बन्धि तालिम	नलगाड नगरपालिकामा	२०७९ असार भित्र
३	स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धि गोष्ठि	नलगाड नगरपालिकामा	२०७९ असार भित्र
४	विपद् प्रतिकार्य योजना निर्माण कार्यशाला	नलगाड नगरपालिका	२०७९ असार भित्र
५	विपद् व्यबस्थापन सम्बन्धि अभिमुखिकरण कार्यक्रम	नलगाड नगरपालिका	२०७९ असार भित्र

५.४ अन्य निकायसँगको समन्वय र सहकार्य

१.नगरपालिकाले स्वस्थ्य संकट एवम् विपद् जोखिमन्यूनीकरण तथा प्रतिकार्यकोलागि प्रमुख रुपमा नगरपालिकाभित्र र बाह्य गरी २ प्रकारको समन्वय गर्नुपर्दछ । नगरपालिक भित्र पनि नगरपालिका मातहतका निकाय वा समिति बीच र अन्य सरकारी, गैरसरकारी, सामाजिक तथा निजी संस्थाहरुबीच समन्वय र सहकार्य गर्नुपर्ने हुन्छ । बाह्य समन्वयमा जिल्ला, प्रदेश र संघीय तहका सरकारी निकायहरुसँग र अन्य गैर सरकारी तथा सहयोगी निकाय तथा संस्थाहरुसँगको समन्वय गर्नुपर्दछ ।

२. विषयगत क्षेत्रको अवधारणामा नगरपालिक भित्रका सम्पूर्ण स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यसँग सम्बन्धित संस्था तथा निकायहरु सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रको सदस्य रहनेछन् र उक्त संस्था तथा निकायहरुसँगको समन्वय र सहकार्यमा जिम्मेवारी सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने विषयगत समिति र यस संयोजकको हुनेछ ।

३. जिल्ला, प्रदेश तथा संघीय तहका निकायहरुसँगको समन्वय, सुरक्षा निकायहरुसँगको समन्वय तथा नगरपालिका बाहिरका सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरु र दातृनिकायहरुसँगको समन्वयको जिम्मेवारी नगर प्रमुखको हुनेछ ।

४. स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको लागि सम्पूर्ण सरकारी, गैरसरकारी, सामाजिक तथा निजी क्षेत्रको श्रोत परिचालन विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना अनुरुप नगरपालिकाको प्राथमिकता अनुसार एकद्धार नीति बमोजिम हुनेछ । संस्थागत समन्वय र सहकार्यको ढाँचा निम्नानुसार हुनेछः

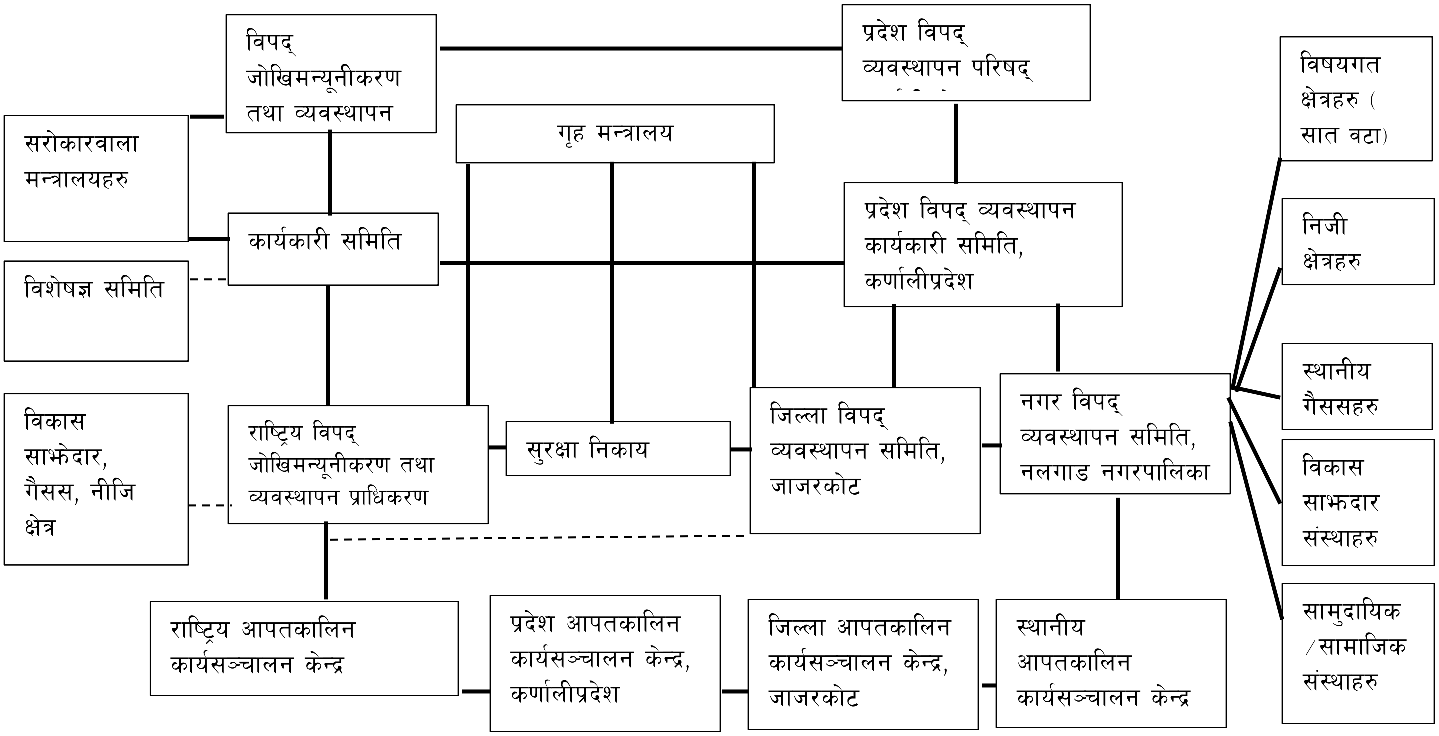

चित्र १:संस्थागत समन्वय र सहकार्यको ढाँचा

५.५ अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा सिकाई

५.५.१ अनुगमन तथा मुल्याङ्कन

स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयतको अनुगमन तथा मुल्याङ्कनको लागि नगरपालिकाको उप-प्रमुखको संयोजकत्वमा देहायबमोजिमका सदस्यहरु रहेको १ अनुगमन समिति रहनेछ । सामान्य अवस्थामा यस अनुगमन समितिले पूर्वतयारी योजनाको कार्यान्वयनको वार्षिक रुपमा अनुगमन गरी नगर विपद् व्यवस्थापन समितिलाई प्रतिवेदन बुझाउनेछ । कुनै खास स्वास्थ्य संकट एवम् विपद्को अवस्थामा नियमित रुपमा समष्टिगत र विषय क्षेत्रगत प्रतिकार्य र पूर्वतयारीको अनुगमन गरी सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रलाई पृष्ठपोषण गर्नेछ । नगर विपद् व्यवस्थापन समितिले अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समितिका सदस्यहरुको मनोनयन गर्नेछ। यस अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समितिको सदस्यमा मनोनयनगर्दा राष्ट्रिय राजनीतिक दलका नगर समितिका प्रमुख नै नगरपालिकाको पदाधिकारी रहेको खण्डमा अर्को व्यक्ति मनोनयन गर्नु पर्नेछ । यसै गरी वडाध्यक्षहरु मध्येबाट मनोनयन गर्दा यस योजनाको विषयगत क्षेत्रको संयोजक नरहेका वडाध्यक्ष मध्येबाट मनोनयन गर्नु पर्नेछ ।

तालिका १५:अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समिति

क्रं. सं.	भुमिका	संस्था	पद
१.	संयोजक	नलगाड नगरपालिका	नगर उप-प्रमुख
२.	सदस्य	नलगाड नगरपालिका	संयोजक-विधायन समिति
३.	सदस्य	नलगाड नगरपालिका	संयोजक-सुशासन समिति
४.	सदस्य	नलगाड नगरपालिका	संयोजक-आर्थिक समिति
५.	सदस्य	राष्ट्रिय राजनीतिक दलका नगर समिति	प्रमुखहरु
६.	सदस्य	समितिले तोकेका ३ जना	वडाध्यक्षहरु मध्येबाट
७.	सदस्य	नलगाड नगरपालिका	आन्तरिक लेखाप्रमुख

५.५.२ लक्ष्य र सुचकहरु

यस नलगाड नगरपालिकामा विपद्बाट हुने क्षती तथा नोक्सानी घटाउने, प्रभावितहरुलाई उचित मानवीय सहायता समयमै उपलब्ध गराउने तथा स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् प्रतिकार्य प्रभावकारी बनाउने र प्रभावकारी प्रतिकार्यको लागि समष्टिगत तथा विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी सुदृढ गर्ने यस कार्ययोजनाको उद्देश्य रहेकोले यस योजनाको कार्यान्वयनबाट उपयुक्त उद्देश्य प्राप्तिमा प्रगति अनुगमन तथा मुल्याङ्कनको लागि समष्टिगत र विषय क्षेत्रगत तथा पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका देहायबमोजिमका सुचकहरु निर्धारण गरिएको छ ।

क्रं. सं.	सुचकहरु (पूर्वतयारीकालागि)	कैफियत
१.सामान्य पूर्वतयारी		
१.१	नगर आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र सञ्चाल नभएको	२०७९ असार मसान्त अन्तिम सम्म
१.२	खोज, उद्धार तथा राहत सामाग्रीको मौज्दात रहेको	सिमित मात्रामा रहेको थप सामाग्री २०७९ मंसिर भित्र खरिद गरिसकिने छ
१.३	वडामा सामुदायिक प्रथम उद्धारकहरु तयार भएको	छैन २०७९ मंसिर मसान्त सम्म व्यवस्था गर्ने ।
१.४	विपद् सम्बन्धि विवरण नगरपालिकाको वेवसाईटमा अद्यावधिक गर्ने वेव पोर्टल सञ्चालन भएको	छुट्टै विपद पोर्टल सञ्चालनमा नरहेको र नगरपालिकाको वेवसाईटलाई विकसित गरि आवद्यिक गरिने छ । मिति २०७९ असोज १५ सम्ममा
१.५	स्वास्थ्य संकट एवम् विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना वार्षिक रुपमा अद्यावधिक भएको	भएको ।
२.समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र		
२.१	खोज, उद्धार तथा प्राथमिक उपचार सामाग्रीको विवरण	छ ।
२.२	समन्वय बैठकको निर्णय पुस्तिका	छ ।
२.३	वडातहको खोज तथा उद्धार कार्यदलको विवरण	गठन भएता पनि निष्क्रिय अवस्थामा रहेको । २०७९ बैशाख भित्रमा सक्रिय बनाईने ।
३.प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र		

३.१	प्रत्येक वडामा तालिम प्राप्त प्राथमिक उपचारकको विवरण	छ।
३.२	स्वास्थ्य संस्थामा भएको औषधिको बफर स्टकको अद्यावधिक विवरण	तत्काल अद्यावधिक गर्ने
३.३	स्वास्थ्य संस्थाहरुको आपतकालीन योजना	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
४. अस्थायी आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र		
४.१	कम्तिमा ५०० घरपरिवारलाई पुग्ने न्यूनतम मापदण्ड अनुसारको आवश्यक गैर खाद्य सामाग्रीहरुको भण्डारण	यथा शिघ्र व्यवस्था गर्ने
४.२	आपतकालीन समयमा खाद्यान्न आपूर्तिको लागि निरन्तर (स्ट्यानडबाई) सम्झौता भएको	तत्काल गर्ने
४.३	प्रत्येक वडामा अस्थायी आश्रयस्थलको पहिचान भएको	छ।
४.४	अस्थायी आश्रयस्थलकोलागि भवननिर्माण भएको वा आश्रयस्थल निर्माणका सामाग्रीको बन्दोवस्त भएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
४.५	आपतकालीन प्रयोजनकालागि यातायात, सञ्चार तथा बन्दोवस्तीका सामाग्रीहरुको व्यवस्था भएको	छ।
५. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र		
५.१	आपतकालीन सरसफाई र स्वच्छता सम्बन्धि सामाग्रीहरुको भण्डारण गरिएको	तत्काल व्यवस्था गर्ने
५.२	पहिचान गरिएका आपतकालीन आश्रयस्थलमा खानेपानी आपूर्तिको श्रोत र माध्यम तयार गरिएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
५.३	सरसफाई र स्वच्छता सम्बन्धि सुचना तथा सञ्चार सामाग्रीहरु तयार भई प्रशारण गरिएको	तत्काल र नियमित गर्ने
६. संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र		
६.१	शिक्षा क्षेत्रको सिकाई विपद्को समय निरन्तरता दिने विषयमा योजना तयार भएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
६.२	विद्यालय सुरक्षा सम्बन्धि व्यवस्थापन समिति र प्रद्यानाध्यापकहरुलाई अभिमुखिकरण गरिएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
६.३	सबै विद्यालयमा विद्यालय विपद् व्यवस्थापन समिति र कार्यदल गठन भएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
६.४	विद्यालय र नगरपालिकामा नियमित कृत्रिम घटना तथा सिमुलेसन अभ्यास भएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
७.	विपद् लेखाजोखा तथा सुचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र	छ।
७.१	नगरपालिकामा विपद् लेखाजोखा टोलीतयार भएको	छ।
७.२	क्षेत्रगत लेखाजोखा फारम तयार भएको	छ।
७.३	विपद् लेखाजोखा टोलीलाई विपद् लेखाजोखा सम्बन्धि तालिम दिएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
७.४	नगर आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको विपद् सुचना संकलन व्यवस्थापन र प्रसारण प्रक्रिया तय भएको	तत्काल व्यवस्था गर्ने
८. जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापन तथा पुनर्निर्माण विषयगत क्षेत्र		
८.१	पहिचान गरिएका आश्रयस्थलमा सडक, खानेपानी तथा सरसफाई पूर्वाधार तयार भएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
८.२	प्रत्येक वडामा आपतकालीन प्रयोजनको लागि हेलिप्याड निर्माण भएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
८.३	पूर्वाधारहरु विपद् जोखिमबाट सुरक्षित बनाईएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
९. स्वास्थ्य संकट पूर्वतयारी		
९.१	नगरपालिका र वडामा द्रुत प्रतिकार्य टोली(RRT) गठन भएको	तत्काल गठन गर्ने
९.२	नगरका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुको आपतकालीन योजना बनेको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने

९.३	नगरपालिकाको स्वास्थ्य संकटको समयको लागि स्वास्थ्य प्रोटोकल बनेको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
९.४	आपतकालीन समयकोलागि औषधिको वफर स्टक राखिएको	तत्काल व्यवस्था गर्ने
९.५	स्वास्थ्यकर्मी तथा द्रुत प्रतिकार्य टोलीलाई स्वास्थ्य संकट व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिम दिईएको	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
क्रं.सं.	सुचकहरु (प्रतिकार्यका लागि)	कैफियत
१. समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र		
१.१	खोज तथा उद्धार कार्यको विवरण	तत्काल गर्ने
१.२	खोज तथा उद्धार टोलीको परिचालन	आवश्यक्ता अनुसार
१.३	आकष्मिक वैठक निर्णय पुष्तिका	तत्काल
२.प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र		
२.१	प्रथमिक उपचार सेवा प्राप्त गरेको जनसंख्या	तत्काल विवरण संकलन गर्ने
२.२	पोषणयुक्त खानेकुरा उपलब्ध भएको जनसंख्या	तत्काल विवरण संकलन गर्ने
२.३	स्वास्थ्य क्षेत्रको पुनर्स्थापना तथा पुनर्निर्माण योजना	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
३.अस्थायी आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र		
३.१	विपद् विस्थापित परिवारलाई अस्थायी आश्रयस्थल उपलब्ध गराएको विवरण	समयमै अद्यावधिक गर्ने
३.२	प्रभावित परिवारलाई खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री उपलब्ध गराएको विवरण	समयमै अद्यावधिक गर्ने
३.३	प्रभावित परिवारलाई राहत सामाग्री उपलब्ध गराएको विवरण	समयमै अद्यावधिक गर्ने
४. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र		
४.१	मापदण्ड अनुसार खानेपानी उपलब्ध भएको परिवार	तत्काल विवरण संकलन गर्ने
४.२	प्रभावित समुदाय तथा आश्रयस्थलमा मापदण्ड अनुसारको सरसफाईको प्रबन्ध	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
५. संरक्षण तथा शिक्ष विषयगत क्षेत्र		
५.१	अस्थायी सिकाई केन्द्रहरुको विवरण	तत्काल विवरण संकलन गर्ने
५.२	वैकल्पिक सिकाई सञ्चालन भएको विवरण	तत्काल विवरण संकलन गर्ने
५.३	शिक्षा क्षेत्रको पुनर्निर्माण योजना	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
६. विपद् लेखाजोखा तथा सुचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र		
६.१	द्रुत लेखाजोखा प्रतिवेदन (कुनै विपद् विशेष)	आवश्यक्ता अनुसार
६.२	क्षेत्रगत विस्तृत लेखाजोखा प्रतिवेदन (कुनै विपद् विशेष)	आवश्यक्ता अनुसार
६.३	नगर आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रमा विपद् सम्बन्धि विवरण अद्यावधिक भएको	तत्काल व्यवस्था गर्ने
७. जीविकोपार्जन, पुनर्स्थापन तथा पुनर्निर्माण विषयगत क्षेत्र		
७.१	विपद्बाट क्षति भएको पूर्वाधारहरुको मर्मत तथा निर्माण भएको	तत्काल विवरण संकलन गर्ने
७.२	जीविकोपार्जन सहायता प्राप्त गरेको परिवारको विवरण	तत्काल विवरण संकलन गर्ने
७.२	क्षेत्रगत पुनर्स्थापन तथा पुनर्निर्माण योजना	आ ब २०७९/८० भित्र गर्ने
८. स्वास्थ्य संकट प्रतिकार्य		
८.१	द्रुत प्रतिकार्य टोली परिचालन गरिएको	तत्काल गर्ने
८.२	स्वास्थ्य संकटको समयमा स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गरेको जनसंख्या	आवश्यक्ता अनुसार
८.३	स्वास्थ्य संकट नियन्त्रण व्यवस्थापनको अभ्यास	तत्काल गर्ने

अनुसूची १: स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिमा विद्यमान पदाधीकारीहरुको विवरण

क्र. सं	नाम थर	पद	आवद्ध निकाय/कार्यालय/संस्था	सम्पर्क नम्बर
१	श्री टेकबहादुर रावल	अध्यक्ष	प्रमुख- नलगाड नगरपालिका	९८५८०५१३८६
२	श्री बालकुमारी बस्नेत	सदस्य	उपप्रमुख- नलगाड नगरपालिका	९८४८२७६३४३
३	श्री मानबहादुर गिरी	सदस्य	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत-नलगाड नगरपालिका	९८५८०८१८५२
४	श्री रामकुमार जैसी	सदस्य	वडा अध्यक्ष- नलगाड नगरपालिका, वडा नं २	९८४८०७५०६३
५	श्री प्रचण्ड वली	सदस्य	वडा अध्यक्ष- नलगाड नगरपालिका, वडा न ३	९७४८२९५५३९९
६	श्री बलबरि बि क	सदस्य	शिक्षा शाखा प्रमुख- नलगाड नगरपालिका	९८४८११३६०६८
७	श्री भेषजंगशाह	सदस्य	पशु स्वास्थ्य शाखा प्रमुख- नलगाड नगरपालिका	९८४८०६४६४८
८	श्री बालकृष्ण आचार्य	सदस्य	कृषि शाखा प्रमुख- नलगाड नगरपालिका	९८४८२४४३४१
९	श्री प्रचण्ड कुमार काकी	सदस्य	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख- नलगाड नगरपालिका	९८४८२४९९०१
१०	श्री विष्णु कुमार रोकाया	सदस्य	ईन्जीनियर- नलगाड नगरपालिका	९८४८३६७५५१६
११	श्री अर्जुन बहादुर साउद	सदस्य	प्रहरी निरिक्षक- ई प्र का नलगाड नगरपालिका	९८४३६७५५१६
	श्री नारायण खत्री	सदस्य	योजना शाखा प्रमुख- नलगाड नगरपालिका	९८६८१८६३२४
१२	श्री दिप बहादुर थापा	सदस्य	श्री ज्वाला दल गण- नलगाड नगरपालिका	९८४८१५९९६८
१३	श्री जय बहादुर वली	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी- नलगाड नगरपालिका	९७४८०३३६२५
१४	श्री ठकेन्द्र बहादुर गिरी	सदस्य सचिव	विपद शाखा प्रमुख- नलगाड नगरपालिका	९८६३१३९५८८

अनुसूची२: सरोकारवाला निकायको पहिचान तालिका

संलग्न विषयगत क्षेत्र	निकाय वा कार्यालयको नाम	कार्यरत प्रदेश/जिल्ला/नगर/गाँउ	सम्पर्क व्यक्तिको नाम र पद	सम्पर्क विवरण (फ्याक्स, ईमेल, फोन)	कैफियत
राहत तथा उद्धार	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	नलगाड नगरपालिका	जय बहादुर वली	९७४८०३३६२५	
राहत तथा उद्धार	नेपाली सेना	नलगाड नगरपालिका	दिप बहादुर थापा	९८४८१५९९६८	
राहत तथा उद्धार	नेपाल प्रहरी	नलगाड नगरपालिका	अर्जुन बहादुर साउद	९८४३६७५५१६	
उद्धार	त्रिवेणी यूवा क्लव	नलगाड नगरपालिका	टेक बहादुर शाही	९८६६९७०५१७	

अनुसूची ३: विषयगत क्षेत्रको विवरण

१. समन्वय, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र

क्र सं.	भूमिका	संस्था	पद
१.	संयोजक	नगरपालिका	नगर प्रमुख
२.	सह-संयोजक	नगरपालिका	नगर उप-प्रमुख
३.	सदस्य	नगरपालिका	संयोजक सबै बिषयगत क्षेत्र
४.	सदस्य	नगरपालिका	सुचना अधिकृत
५.	सदस्य	नगरपालिका	विपद् सम्पर्क व्यक्ति
६.	सदस्य	नेपालप्रहरी	प्रमुख
७.	सदस्य	सशस्त्र प्रहरी बल	प्रमुख
८.	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	सभापति (स्थानीय उप-शाखा)

९.	सदस्य	उद्योग बाणिज्य संघ	अध्यक्ष
१०.	सदस्य	पत्रकार	प्रतिनिधि
११.	सदस्य-सचिव	नगरपालिका	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

२. प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र

क्रं सं.	भूमिका	संस्था	पद
१.	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक-सामाजिक विकास विषयगत समिति
२.	सदस्य	अस्पताल (नगरमा भएका सबै)	प्रमुख
३.	सदस्य	स्वास्थ्य चौकी (नगरमा भएका सबै)	प्रमुख
४.	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	प्रतिनिधि
५.	सदस्य	स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
६.	सदस्य	पोषण क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
७.	सदस्य	एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालन गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
८.	सदस्य-सचिव	नगरपालिका	प्रमुख-स्वास्थ्य शाखा

३. अस्थायी आश्रयस्थल, खाद्य तथा गैर खाद्य सामाग्री र राहत व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र

क्रं सं.	भूमिका	संस्था	पद
१.	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक- वातावरण तथाविपद् व्यवस्थापन समिति
२.	सदस्य	नगरपालिका	प्राविधिक शाखा प्रमुख ईन्जिनियर
३.	सदस्य	नगरपालिका	कृषि शाखा प्रमुख
४.	सदस्य	नगरपालिका	पशु शाखा प्रमुख
५.	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	प्रतिनिधि
६.	सदस्य	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ	नगर अध्यक्ष
७.	सदस्य	उद्योग बाणिज्य संघ	नगर अध्यक्ष
८.	सदस्य	यातायातव्यवसायी समिति	नगर अध्यक्ष
९.	सदस्य	सहकारी संघ	नगर अध्यक्ष
१०.	सदस्य-सचिव	नगरपालिका	प्रमुख- खरीदईकाई

४. खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र

क्रं सं.	भूमिका	संस्था	पद
१.	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक-सामाजिक विकास विषयगत समिति
२.	सदस्य	साना शहरी खानेपानी कार्यालय	प्रमुख
३.	सदस्य	स्थानीय खानेपानी तथा सरसफाई समिति	अध्यक्ष
४.	सदस्य	खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
५.	सदस्य-सचिव	नगरपालिका	प्रमुख-खानेपानी तथा सरसफाई शाखा

५. संरक्षण तथा शिक्षा विषयगत क्षेत्र

क्रं सं.	भूमिका	संस्था	पद
१.	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक-सामाजिक विकास विषयगत समिति
२.	सदस्य	नगरपालिका	संरक्षण शाखा प्रमुख
३.	सदस्य	शिक्षक महासंघ	अध्यक्ष
४.	सदस्य	विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष	अध्यक्ष

५.	सदस्य	आमा समुह	प्रतिनिधि
६.	सदस्य	किशोरी समुह	प्रतिनिधि
७.	सदस्य	अपांग संजाल	प्रतिनिधि
८.	सदस्य	बालक्लव संजाल	प्रतिनिधि
९.	सदस्य	दलित संजाल	प्रतिनिधि
१०.	सदस्य	शिक्षामा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
११.	सदस्य	संरक्षणमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
१२.	सदस्य-सचिव	नगरपालिका	प्रमुख-शिक्षा शाखा

६. विपद् लेखाजोखा तथा सुचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्र

क्रं सं.	भूमिका	संस्था	पद
१.	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक-वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति
२.	सदस्य	नगरपालिका	प्रमुख-नगर आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र
३.	सदस्य	नगरपालिका	अन्य विषयगत क्षेत्रका सबै सदस्य सचिवहरु
४.	सदस्य	विपद् तथा मानविय सहायताकालागि काम गर्ने संस्थाहरु	प्रतिनिधि
५.	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	प्रतिनिधि
६.	सदस्य-सचिव	नगरपालिका	सुचना प्रविधि अधिकृत

७. जीविकोपार्जन, पूनर्स्थापना तथा पुनर्निर्माण विषयगत क्षेत्र

क्रं सं.	भूमिका	संस्था	पद
१.	संयोजक	नगरपालिका	संयोजक-पूर्वाधार विकास समिति
२.	सदस्य	नगरपालिका	सम्बन्धित वडाको वडाध्यक्ष
३.	सदस्य	निर्माण व्यवसायी संघ	अध्यक्ष
४.	सदस्य	सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ	अध्यक्ष
५.	सदस्य	पूनर्निर्माणमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
६.	सदस्य	जीविकोपार्जनमा काम गर्ने संस्था	प्रतिनिधि
७.	सदस्य-सचिव	नगरपालिका	प्रमुख-पूर्वाधार विकास शाखा

अनुसूची ४: उपलब्ध श्रोत साधनहरुको विवरण

विषयक्षेत्र	श्रोत/साधन/उपकरण/जनशक्ति	संख्यावा परिमाण	भण्डारण रहेका स्थान
समग्र व्यवस्थापन/सूचना, खोज तथा उद्धार	साप्पल	१०	नलगाड नगरपालिका
	घैटी	७	नलगाड नगरपालिका
	डोरी	३०० मी.	नलगाड नगरपालिका/ई.प्र.का.
	ग्यामबुट	१० जोडी	नलगाड नगरपालिका
	एम्वुलेनस	१	प्राथामिक अस्पताल दल्ली
	व्याहोकोलोडर (जे.सी.वी)	१	नलगाड नगरपालिका
	त्रिपाल	१०	नलगाड नगरपालिका
	स्ट्रेचर	२१	नलगाड नगरपालिका/नेपाली सेना
	टर्च लाईट	७	नलगाड नगरपालिका
	प्राथमिक उपचार कीट	१७	स्वास्थ्य शाखा

	सेफ्टी हेलमेट	१३	नलगाड नगरपालिका
खाद्यान्न तथा कृषि	खाद्यान्न सामाग्री (चामल, नुन, तेल तथा अन्य)	छैन	स्टोर गरिएको अवस्थामा छैन
	किटनाषक विषादी	५० लिटर	कृषि शाखा
स्वास्थ्य तथा पोषण	साबुन तथा ह्यान्डवास	१२५ पीस	स्वास्थ्य शाखा
	स्यानीटरी प्याड	२४० प्याकेट	स्वास्थ्य शाखा
	पि.पि.ई. सेट	१६५ सेट	स्वास्थ्य शाखा
	ग्लोभ (सर्जिकल र लुज)	३५ बक्स	स्वास्थ्य शाखा
	स्यानीटाईजर	४७ पीस	स्वास्थ्य शाखा
	ईमर्जेन्सी किट	२७ सेट	स्वास्थ्य शाखा
खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन	पी.ए. भाईल	छैन	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता शाखा
	क्लोरीन झोल	छैन	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता शाखा
	पाईप	छैन	नगरपालिका
	अस्थायी सौचालय	१	नगरपालिका
आपतकालीन आश्रय तथा गैर खाद्य सामाग्री एवम् वन्दोवस्ती	सब्बल	७	नगरपालिका/ई.प्र.का./नेपाली सेना
	गैती र बेल्चा	१४	नगरपालिका/ई.प्र.का./नेपाली सेना
	त्रिपाल	४	नगरपालिका/ई.प्र.का./नेपाली सेना
	भाँडाकुडा	भएको	नगरपालिका/ई.प्र.का./नेपाली सेना
जनशक्ती (खोज, उद्धारकर्मी तथा स्वास्थ्यकर्मी)	स्वास्थ्यकर्मी	७५ जना	स्वास्थ्य शाखा
	नेपाली सेना	३५	नेपाली सेना
	नेपाल प्रहरी	४५	नेपाल प्रहरी
	नगर प्रहरी		नगरपालिका
	नेपाल रेडक्रस सोसाईटीका प्रतिनिधि (तालिम प्राप्त)	१	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी

नोटः श्रोत सामाग्रीहरुको विषय क्षेत्रबाट प्राप्त विवरण अनुसार अभिलेख अद्यावधिक गर्ने कार्य विपद् व्यवस्थापन शाखाले नियमित रुपमा गर्ने छ।

अनुसूची ५: अनुगमन तथा मुल्यांकन फारम

क्रं सं	प्राथमिकता प्राप्त पूर्वातयारी तथा प्रतिकार्य गतिविधि	मुख्य जिम्मेवार नियकाय समिति	कार्यान्वयनको अवस्था	कमिकमजोरी	सुझाव

सन्दर्भ सामाग्रीहरुः

- नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७६) विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थपन ऐन, २०७४ र विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६; नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, कानुन सेवा आयोग (२०७५), जनस्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५ र नेपाल स्वास्थ्य सेवा नियमावली, २०७५; नेपाल सरकार, कानुन सेवा आयोग, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७५), विपद् जोखिम न्यूनिकरण राष्ट्रिय रणनीति कार्ययोजना २०१८-२०३०; नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७५) विपद् जोखिम न्यूनिकरण राष्ट्रिय नीति २०७५; नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७३) गोरखा भुकम्प-२०७२ अनुभव र सिकाई; नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७६), राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्यढाँचा, २०७० (प्रथम संशोधन २०७५); नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय (२०७६), विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ (प्रथम संशोधन २०७६); नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय (२०७४), स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४; नेपाल सरकार, कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय (२०७१), विपद् व्यवस्थापन दिग्दर्शन; नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय (२०७५), विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (नमुना); नेपाल सरकार, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, काठमाण्डौ ।
- नलगाड नगरपालिका, डिजिटल नगर प्रोफाईल, नलगाड नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, दल्ली, जाजरकोट र ।